Anton Holban

Romanul lui Mirel

Romanul lui Mirel

Anton Holban

Editura Bestseller

bestseller

Ccarte electronică publicată cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
DEPARTAMENTUL POLITICI PENTRU RELAȚIA CU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Trăsura urcă drumul gării, coti pe bulevard și se opri în fața celor doi tei bătrâni, straje de o parte și de alta a porții. Mirel sări sprinten și se îndreptă iute spre intrarea împodobită cu geamuri colorate. În drum, zărind la fântână pe Catinca, vânjoasă și arsă de soare, îi țipă: „Câți copii mai ai, Catinco?”

Servitoarea întoarse capul și râse semeț: „Patru, domnișorule, și la anul o să am cinci”.

Lui Mirel nu-i plăcu glasul prea prietenos. N-avea decât 19 ani, dar socotea că boierii trebuie să fie respectați la orice vârstă. Ca să se răzbune, îi aruncă în față: „Și tot cu oamenii din târg îi faci pe toți? ” Cuvântul duru. Servitoarea avusese în tinerețe un păcat, apoi se măritase. Bărbatul uitase și acum erau fericiți.

În ușa bucătăriei, la vorba de afară, apărură unul după altul, ca de obicei, Ghiță Prostul și, îndemnându-l pe la spate, Chiva, legănându-se pe picioare ca o rață. După o viață zbuciumată, cu copii mulți și iubiți feluriți, Chiva își orânduise bătrânețea și urâțenia lângă argatul curții. Perechea era minunată. Totuși, cu toată moliciunea lui Ghiță și încăpățânarea femeii, prostul nu putuse fi hotărât s-o ia de nevastă. Boierul Ion trebuise să-i suporte, astfel, din lipsă de servitoare.

Mirel îi văzu stângaci, neștiind să dea bună ziua, și le strigă: „Chivo, am auzit c-o să ai un copil”. Ghiță râse prostește, dar o mână îl trase pe la spate, repede, înapoi în casă.

Și apoi apăru Sultana, bucătăreasa bătrână și mititică, repede la toate, nedespărțită din tinerețe de casa boierească. Spuse bucuroasă: „A venit domnișorul nostru! ” Și se grăbi să-i iasă în întâmpinare. Băiatul își uită răutățile și fața i se însenină. Își aduse aminte de plăcinta făcută anume pentru dânsul pe ascuns, de preziceri bune asupra viitorului lui — bătrâna știa vrăjitorii — de povețe frumoase și de poveșd cu zâne

binefăcătoare. Îi strânse mâna și apoi, ca să-și ascundă emoția, se îndreptă spre câne: „Marcule, ce faci acolo? ” Marcu nu-l recunoscu: „Ah, tot prost ai rămas”. Și-l lovi în cap cu piciorul. I se părea că printr-o răutate nouă putea uita gestul bun de adinioară. Totuși, emoția rămânea. Chiar dacă nu se mai gândea, voit, înapoi, mângâia acum o pisică mare, neagră, cu vorbe bune. În sfârșit, se îndreptă încet spre ușa de sticlă. Pe lângă dânsul trecu în fugă Ioana, voinică și înaltă, frumoasă în rochia albastră și cămașa de zăpadă, cu cozile negre, lungi până la brâu, cu picioarele goale. Strigă: „Bine-ai venit, domnișorule”, și-și arătă dinții albi.

Mirel privi prin ușa de sticlă, în sufragerie, la lumea toată din jurul mesei. Își pregăti apariția și se gândi cu ce cuvinte să surprindă mai mult.

Bunicul - boierul Ion, Tata - sta nemișcat, cu mânile întinse de-a lungul brațelor scaunului înalt. O frunte mare, fără crețuri, ochi liniștiți, trăsăturile regulate, barba albă și îngrijită, împărțită în două, îi dădeau o înfățișare calmă. Alături, doamna-mare - Mama - rotundă pe cât era boierul de drept, veșnic în mișcare, râdea în toate părțile. Cu fața spre ușă, Mary surâdea grațios, ca și cum ar fi știut de existența băiatului acolo. Lângă dânsa, mititică și vioaie, tușa Lina vorbea tare. Apoi venea Ortansa, calmă, cu gândul departe, și-apoi mica Lilli.

Scena familială mișcă pe Mirel. Reflectă: „Ce frumoasă e Mary! ” Se uită la fața tristă a Ortansei și la Mama, tot bine dispusă. Nu-i văzuse de multă vreme pe toți împreună, și totuși izbucni: „Pentru Dumnezeu, Tololoi, lasă strugurele în pace».

Într-adevăr, Tololoi își întinsese mâna spre farfuria mare, plină cu struguri, din mijlocul mesei, care aștepta sfârșitul mâncărilor, și rupsese o boabă. Cu tot gândul surprizei pe care trebuia s-o facă, Mirel nu putu să tacă în fața gestului urât și pe care o mână cu vine multe, păroasă și neagră, îl

făcuse și mai puțin elegant. Toată lumea se uită la Tololoi, care-și retrase iute mâna. Ortansa, rugătoare, îi șopti: „Taci, te-aude Tata”.

Tușa Lina era încântată de exclamația răutăcioasă. Se uita la toți și făcea reflecții. Mary, ca și cum n-ar fi supărat-o situația puțin ridiculă a bărbatului său, surâdea și mai pronunțat.

Mama primi pe băiat cu gesturi multe, cu vorbe amestecate, cu o gamă întreagă de a. Singur Tata rămase ca împietrit pe scaun, ca și cum o mișcare de a lui ar fi stricat armonia celorlalți. În sfârșit, cu un gest domol, netezi părul lui Mirel, care se apropiase de dânsul. La Mama băiatul întârzie mai mult. Bătrânica îl săruta mereu, pe frunte, pe ochi, pe obraji, pe părul roșcat, vorbind în același timp, întrebând și răspunzând singură, întorcându-l ca să-l privească din toate părțile. Cu greu îi dete drumul. Mirel înconjură masa și se duse întins la Mary. Ea îl sărută neîndemânatec și-i șopti: „Du-te la Ortansa. Uite cum se uită la tine, săraca! »

O ascultă, și mamă-sa se uită de aproape la el, cu o dragoste nemărginită. Apoi trecu, pe rând, la tușa Lina, care-i spuse că-l iubește, la Lilli, pe care o întrebă: „Tot așa de moale ești, Lilli? ”. Și-și întoarse iar privirea înspre Mary. Dânsa, zâmbind, îi arătă pe bărbatul ei. Uitându-se în altă parte, Mirel întinse mâna lui Tololoi, dar nu putu să nu-și arate dinții ascuțiți. Apoi luă loc lângă Ortansa, la tacâmul adus în grabă de Ioana. Masa își urmă cursul ei. Conversația era dusă acum de Mama, de tușa Lina și de Tololoi, care-și dădea părerea despre orișice, și uneori de Mirel, când i se dedea răgazul să răspundă. Tata își răzimase din nou mâna pe brațul scaunului.

Întrebările Mamei, mai cu seamă, nu mai conteneau. Mirel se întorcea dintr-o călătorie lungă în Orient, făcută împreună cu mai mulți tovarăși, și avea ce povesti. Întotdeauna îi plăcuseră călătoriile și nu lua seama la frica Ortansei, care tremura de grijă. Plecase odată, demult, până la un oraș vecin,

și dispariția lui înspăimântase pe toată lumea. Apoi, cu toată cearta, pornise din nou. De atunci se obicinuiseră cu el. Rămânea doar Ortansa să tremure, în urmă. Acum se dusese departe de tot, fără să-i pese de noua împotrivire pe care primejdia depărtării o ridicase și mai puternică. Găsise tovarăși mai mari, excursia fusese organizată de aproape și nu putuse lipsi tocmai el. Povestea acum, la întâmplare, după întrebările deslușite din învălmășeala vorbelor. Mama cerea deslușiri despre mormântul lui Cristos, tușa Lina despre piramide.

„Ierusalimul, niște popi care se ceartă, apoi tratații la ovrei, la englezi, la patriarhi și la muftii, cu rahat și cafea neagră. Și piramidele: trei mormane scurte și groase de bolovani, la capătul unei mahalale a Cairului. Impresie detestabilă. Alături, Sfinxul cârn. ”

Tololoi era curios dacă femeile din Palestina erau blânde pe cât sunt de frumoase. Și, priceput în toate, făcu câteva considerații asupra rasei. Mirel ar fi voit să inventeze o aventură, pe nisipurile Tel-Avivului, cu vreo arabă nostalgică. Tinerețea lui și prezența familiei nu-l sfiau. Siguranța cu care vorbea Tololoi despre femeile de acolo îl făcu însă, cu toată părerea de rău, să-l dezaprobe cu vioiciune: „Nu-i adevărat, numai niște slute”. Își dete iute seama că putea, totuși, să nu renunțe la prima lui intenție de a se face erou de roman. „În schimb Egiptul”… Se opri, tăcând cu înțelesuri, ca să impresioneze și mai mult. Știa că n-au să-l lase la începutul istorisirii. Într-adevăr, tușa Lina adăugă imediat: „Egiptul? ” Ortansa, fricoasă de îndrăznelile lui Mirel, îl rugă cu o privire să tacă, dar el se făcu că nu vede. Toată lumea îl privea, așteptând. Însuși Tata, printr-o privire mai atentă, își arăta aprobarea. Ortansa mai îndrăzni să spuie: „E și Lilli de față”. Mirel îi răspunse cu siguranță: „Parcă ea pricepe ceva! ”, ceea ce făcu pe biata fată, tăcută și sfioasă, să se facă și mai mică la

colțul mesei. Ceilalți găseau că băiatul avea dreptate. Dar Mirel făcea observații acum în altă parte. Cu toate că vorbea de obicei repede, își repezi și mai mult vorba, ca să nu fie timpul să se schimbe ceva: „Uitați-vă la Tololoi”. Într-adevăr, Tololoi, mare admirator de cucoane, cum pretindea Mirel, asculta nemișcat, cu ochii lucioși sub ochelarii rotunzi, cu cravata într-o parte și cu fălcile, de așteptare, părând că mestecă ceva.

Imaginea nu era lipsită de interes. Ceilalți tăcură și-și întoarseră, cu bunăvoință, ochii în altă parte. Numai Mama protestă, ca de obicei la ocazii de astea: „E doar băiatul meu”. Tușa Lina surâse răutăcios. Tololoi voi să spună ceva răstit, se încurcă și tăcu. Apărarea Mamei durea și mai mult. Numai Mary avea zâmbetul ei minunat de totdeauna, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

„Extraordinar oraș Cairo. Modern și vechi totodată. Străzi mari și drepte, case cu etaje multe și nivelate sus, teatre, cafenele și restaurante elegante, toate pline de oameni îmbrăcați europenește. Nici nu crezi că ești într-un oraș oriental. Și apoi, alături, Cairo vechi, cu străzile strâmte și înghesuite, cu prăvăliile pitice unde se găsesc de toate: mâncări, bragă, mărgele și muște. Cu măgarii totdeauna în vervă… și, mai departe, vestigiile prețioase, geamiile enorme, mormintele mamelucilor și ale califilor. La mijloc, Nilul verde, cu palmierii pe de lături. ”

Nu aceasta așteptau ceilalți de la Mirel. Erau convinși că, deoarece văzuseră Parisul, restul lumii nu-i mai putea învăța nimic de preț.

Tololoi, curios după aventuri, nu se amuza nici el. Băiatul însă nu se grăbi. Priceput, știa să-și pregătească efectele pe îndelete. Așteptarea putea da mai multă importanță și crezare mai sigură închipuirilor lui. Nerăbdarea tușei Lina îl hotărî însă să înceapă:

„Dar vreo aventură n-ai avut? ” Răspunse scurt: „Trei”. „Bravo! ” izbucni Tololoi, și aplaudă.

Îndrăzneala Iui Mirel era cunoscută de toți, astfel că nimeni nu-i punea la îndoială vorbele. Totuși, cu toată fantezia lui promptă, se gândi să amâne povestirea pe când Tata, a cărui nemișcare îl încurca puțin, nu va mai fi de față.

Avea trei succese de imaginat pentru altă dată.

Ioana, subțire, se strecură printre scaune cu o mâncare nouă. Bătrânul își tăie friptura în bucăți geometrice, cu grija să nu facă nici un gest inutil. Mama și-o tăiase de la început toată, în bucățele mici, ca pentru un copil. Mary, Ortansa și Lilli nu se băgau în seamă cum mâncau. Mirel examină iarăși pe Tololoi, căruia îi plăcea mâncarea, ca și femeile. Până să-i vie rândul la servit, se uita mereu la farfuria mare, cântărind din ochi fiecare bucată. Apoi, la urmă, tot nu era hotărât. Bolnav mereu de stomac, doctorii îl obligaseră la o dietă severă, pe care el nu o putea ține întocmai. Alerga, astfel, la tot felul de șiretenii, ca să înșele pe ceilalți și mai ales pe el însuși. Deosibea înțelesul cuvântului „a mânca» de „a gusta». Când i se atrăgea atenția, protesta cu vehemență: „Nu vezi că numai gust? » Gustă și de astă dată. Luă, neîndemânatec, bucata de friptură, o scăpă în farfuria mare și o luă iar. Simțea privirile lui Mirel îndreptate asupra lui și se încurcă și mai mult. I se păru că a luat prea mult, că n-ar mai ajunge pentru restul mesei, se uită la cei rămași, ridică din nou carnea, o legănă puțin în aer nehotărât; apoi o puse la loc, încercând să rupă din ea cu lingura. Mirel îi spuse ironic: „Cu cuțitul se taie, Tololoi», ceea ce pricinui ruga Ortansei: „Tot răutăcios ești». Tololoi începu să mănânce, în sfârșit, stângaci ca de obicei, zgomotos, cu ochii ațintiți pe sos. Mirel, neavând răbdare să întârzie mai mult asupra aceluiași subiect, readuse conversația la început: „Este un cartier celebru în Cairo… acela al femeilor ușoare»…

Și începu povestirea, fără să mintă cu totul. Unul dintre tovarăși, „doctorul”, mic și vorbăreț,

cu ochii scânteietori, descoperise cartierul; străzi strâmte de doi metri, nenumărate, și, pe amândouă părțile, pe la uși și pe la ferestre, la toate etajele, pe balcoanele mici, femei de toate vârstele, vopsite, în costume sticloase, ademeneau pe trecători.

Lume multă, vorbă, miros greoi și câte un piano dezacordat. Uneori, câte o lampă se sdngea ca să se reaprindă curând. Mirel avea impresia că se află între culisele unui varieteu, înainte de a se începe spectacolul, unde aveau să danseze mii de baletiste. Oamenii circulau printre ziduri, încet, interesați și totodată fricoși, oprindu-se ca la bâlci în fața vreunei uși mai luminoase, hotărându-se cu greu să intre înăuntru. Femeile îi chemau în toate felurile, și, la urmă, „stăpânul casei» aducea argumente noi: „Dansează femei goale, cinci lire».

Doctorul, deși cartierul nu-i inspira nici o încredere, nimerise singur aici și, admirator al sexului frumos, întârziase multă vreme, făcuse cercetări amănunțite. Lucru curios, cu toată slăbiciunea corporală, după atâtea nopți nedormite, cu toată lipsa de bani, explicabilă la sfârșitul unei excursii lungi prin țări scumpe, reușise să se facă cunoscut într-o singură seară. În noaptea următoare, cunoscător mare, luase cu dânsul pe Mirel, curios de cele auzite, pe Cer, îmbrăcat după ultima modă și veșnic cu grija dungii pantalonilor, pe Grosu, într-adevăr enorm, cu nevastă și copii mulți acasă, oftând după ei, pe Ticu, mititelul, codița celor mari, cu bastonul mai mare decât dânsul.

Le arătă de toate și îi duse într-o casă cu fete multe, unde fii primit cu țipete de bucurie, și, după ce sili pe Mirel să cânte la piano, încercă chiar un dans. Apoi, în capul grupului, plecă mai departe. Recomandă pe italianca, picior peste picior, cu fruntea răzimată pe un deget, într-un costum închis până la gât și într-o ținută demnă, care-i surâse, pe Jeny, poloneza, pe Dora, pe Lola, pretutindeni răsfățat. Apoi trecu mai departe, în cartierul mai

întunecos al negreselor.

Tabloul nu era deloc fermecător. Murdare și uscate, cu un păr creț încurcat, goale aproape, femeile negre râdeau la trecătorii acum mult mai rari. Pozițiile lor grotești dezgustau. Teoriile doctorului schimbară însă părerile celorlalți. Asigura pe toți de farmece necunoscute în Europa, de senzații rare și nebune. Apoi, pe un ton patetic, cită un vers din Mallarmé. Și mai departe încă, și mai întunecos, se întindea cartierul bărbaților. Aici doctorul nu voi să întârzie mult. Se întoarseră pe același drum. Doctorul, darnic, invita la o alegere și se oferi însuși ca expert. Cuvintele lui se dovediră a fi puternice. În orice caz, făcură pe Cer să dispară grațios prin perdelele buduarului lui Jeny, poloneza. Doctorul îi strigă: „Bagă de seamă să nu-ți strici dunga pantalonilor», și plecă mai departe. Grosu intră și el la Dora, nu fără să ofteze gândindu-se acasă. Cum Ticu, sprijinit în baston, întârzia la un limonagiu, doctorul rămase numai cu Mirel, care se arătase surd la invitațiile lui. Se întrebuințase gluma, rugăciunea, promisiunile - zadarnic. Teribilului Mirel, de răutățile căruia se temea toată familia, îi era frică.

Doctorul mai întârzie câtăva vreme prin ungherele ulițelor, apoi se opri la ușa italiancei, care-i zâmbi, în aceeași poziție grandioasă. Intră în casă, găsi un scăunaș și se așeză lângă femeie. Curând începu o conversație lungă cu dânsa asupra impresiilor avute în Italia, cu ocazia unei alte călătorii a lui.

Mirel îi privi o clipă, se gândi la curiozitățile lumii și se așeză mai la o parte, pe treaptă. În jurul lui, luminile, muzicile, țipetele se întretăiară. Și, melancolic, cu gândul departe, poate la o poartă mare cu doi tei foșnitori de o parte și de alta, răutăciosul Mirel se uita la un colț de lună, apărută stingher, pentru câteva minute, printre două acoperișuri apropiate…

Rămase multă vreme astfel. Trecătorii mulți nu-l

tulburară. Italianca, distrată de povestirile dibace ale doctorului, își uitase clientela obișnuită. Începu să-și spuie și ea visurile ei de odinioară, din Veneția; cum gusturile nestatornice și nenorocul o purtaseră prin toate colțurile lumii, ca să ajungă la Cairo, în acest colț îndepărtat. N-avea încredere în viitorul la care se gândea cât de rareori cu putință. Doctorul îi descrise atunci București ca pe un oraș minunat, cu bărbați voinici și nobili, ce nu-și precupețeau banii, și unde el avea atâtea cunoștințe. Apoi găsi o apropiere între italieni și români, porniți de la aceeași sursă comună, latinitatea. Italianca putea fi fericită în București. Chestiunea, e drept, trebuia studiată mai de aproape. Când italianca ceru deslușiri imediate, doctorul își aduse aminte că nu venise singur. Se uită la Mirel și întrebă intrigat: „Ce s-o fi făcut ceilalți? A trecut atâta timp, să nu se rătăcească cumva… ” Apoi, intrigat de-a binele: „Dar unde o fi rămas Ticu? ” și deodată ridicându-se: „Trebuie să mergem să-i căutăm”. Își luă bună seara, promițând întâlnire pentru ziua următoare.

Femeia îi surâse prietenește, apoi își reluă poziția demnă de la început, dreaptă pe scaun, picior peste picior, cu fruntea sprijinită pe un deget. Cei doi tovarăși plecară pe același drum și găsiră pe Grosu în ușa unde fusese părăsit, singur, neștiind încotro s-o apuce, cu figura tragică. Doctorul, fără să se oprească, îl trase de mânecă cu un: „Hai, desperatule” și trecu înainte. Apoi mai spuse: „Cred că o să fii-așa de drăguț și n-o să mai oftezi în astă seară”.

Mai departe, găsiră pe Cer de vorbă cu Jeny, poloneza. Era încântat, căci se credea cu mare trecere la femei. Le vorbea întotdeauna cu înțelesuri, arăta scrisori care nu-i aparțineau sau interpreta după plac cuvinte fără nici o importanță. Se credea obligat să vorbească cu orice fată și să pară îndrăzneț, când de fapt era inofensiv. De nu era văzut sau când se putuse face că nu vede,

speriat de truda care-l amenința, dispărea îndată ce vreo cunoștință se ivea la colțul unei strade. Acum se simțea obligat să întreție conversația cu Jeny. Ceea ce doctorul putuse face cu ușurință Cer se chinuia prin râsete puternice sau prin gesturi mari. Jeny, după ce primise banii, ascultase plictisită câtva timp, și la urmă nu mai ascultase deloc. Cer îi vorbea, obosit și el, despre muzeul din Cairo, despre piramide sau despre climă. Apariția doctorului puse capăt discuției. Jeny îl primi cu o explozie de bucurie. De la prima privire, doctorul pricepu că n-are de ce să felicite pe Cer. Totuși, cu toate pretențiile polonezei, nu întârzie mult lângă dânsa. Gândul dispariției lui Ticu îl neliniștea. Își luă rămas bun plin de promisiuni și, în frunte cu Mirel și Cer după el, cu Grosu, târându-și anevoie picioarele groase, la coadă, ceata se puse în mișcare. Cutreierară zadarnic toate colțurile. Reveniră apoi pe același drum, întrebară, și nimeni nu putu să le dea vreo deslușire. Cercetară în van prin camerele cu ferestrele întunecate: „S-o fi întors acasă… ” O ultimă încercare prin cartierul negreselor îi duse însă la un rezultat neașteptat, în pragul unei uși, zâmbitor, sprijinit în bastonul lui mare, apăru Ticu, în timp ce o dihanie cu chip de om, neagră și păroasă, rânjea la spatele lui. Doctorul, el însuși deconcertat, exclamă un: „Bravo, mă Ticule”, laudă mare, și băiatul se roși până la urechi de bucurie.

Priceperea doctorului de a se descurca orișiunde, cu ușurință, plăcuse mult lui Mirel. Astfel, cu termosul întotdeauna prins la șold, se dădea jos la fiecare gară de acolo, sub căldura cotropitoare, și se ruga să i se dea gheață, întrebuințând toate semnele posibile ca să se facă înțeles. La Ierusalim, unde negustorii evrei cereau zece prețuri pe fiecare obiect, știa să se tocmească minunat. Cerceta de aproape marfa, o compara în gând cu altele văzute în altă parte, făcea glume, se împrietenea și reușea să capete lucruri cu prețul cel

mai ieftin posibil. Mirel, timid cu cei străini, găsea în exemplul doctorului un ideal la care ar fi dorit să ajungă. Încercase o dată și el să facă la fel și izbucnise într-o explozie de vorbe ca să sperie pe un negustor, dar nu reușise nimic. Își auzi vocea falșă și renunță, amărât, la vreo nouă încercare. Acum se mulțumea numai să-și atribuie câteva din îndrăznelile doctorului. Întors acasă, voia chiar să le povestească pe îndelete, ca și cum ar fi fost ale lui, pe un ton indiferent, netemându-se din partea nimănui de vreo dezmințire. Cartierul femeilor din Cairo îl impresionase cel mai mult. Neluând în seamă prezența Tatei, se gândea să facă povestirea imediat. Fața rugătoare a Ortansei nu-l supăra deloc. De altfel, surâsul tușei Lina, ochii rotunzi ai Mamei și întrebările zgomotoase ale lui Tololoi îl încurajau. Și începu mai întâi cu multe înțelesuri, apoi vorbind pe față. Tololoi câteodată îl întrerupea cerând lămuriri. Dar deodată vocea Ortansei se auzi mai puternică decât de obicei: „Pentru Dumnezeu, e și Lilli de față! ” Lilli se făcu iar mică. Tușa Lina, nedeprinsă să audă la Ortansa vorbe hotărâte, începu un: „Lasă-l să spuie”, dar, ridicând întâmplător ochii spre dânsa, îi văzu, ca niciodată, fruntea încruntată.

Se opri atunci. Se auzi zgomotul furculițelor. Mama, cu îndemânare, începu să spuie cât l-au dorit, atât ea, cât și Tata: „Nu-i așa, Ion? ” Însă Ion nu făcea nici un semn. Numai Tololoi, stângaci, încercă peste vorbele Mamei: „Și mai departe? ” Când Mirel fu sigur că nu mai poate continua, iar de ar face-o, impresia n-ar mai fi așa de mare, își reîncepu răutățile obișnuite. Cum discuția nu fusese hotărât schimbată, căci Ortansa nu avea atâta curaj ca să înceapă, iar ceilalți nu voiau sau nu puteau s-o schimbe, tot el întrerupse o situație plicticoasă, care se prelungea prea mult, și întrebă ascuțit: „Ce mai faci, Lilli? ”

Întrebarea era ironică, și Ortansa nu putea fi mai mulțumită. Orfana crescuse singuratică în mijlocul

familiei, și acum, destul de mare - avea 17 ani - părea nesigură în viață și fricoasă de orice gest sau vorbă care i se aruncau în față. Tăcută și plăpândă, n-o cunoștea nimeni; nu se știa dacă avea și care-i erau gusturile, dacă suferea sau dacă era fericită. Bunicul o crescuse fără să se ocupe de dânsa. Mama, vorbăreață și bine dispusă totdeauna, nu-i iubea ochii triști și fața potolită. Cu câteva vorbe bune, se simțea scăpată de obligațiile ei față de Riria, fata ei cea mai mare și mama lui Lilli, tristă și ea, și pe care n-o răsfățase odinioară din cauza tristeții sale. Fără să fie întrebată, Riria fusese măritată cu primul venit. De altfel, nici nu protestase. De a doua zi chiar, nu se înțelesese cu bărbatul său, ea, care se înțelegea cu toată lumea. Jean era greoi în vorbe și în fapte, neînțelegător la încercările Ririei de a se apropia de dânsul. Se îmbăta adeseori, și scenele erau atunci penibile.

Muri curând după nuntă, pe neașteptate, și Riria rămase cu totul dezorientată asupra vieții pe care avea s-o ducă mai departe. Bătrânii îi oferiseră o ospitalitate nu tocmai binevoitoare, dar soarta fusese îndurătoare. Muri, născând pe Lilli, înainte de a-și fi putut vedea copilul și de a regreta, astfel, ceva în viață. Streină și neîngrijită crescuse copila la casa bătrânească. O slugă o păzea și bunicii primeau doar sărutarea de dimineață și de culcare. Prin ungherele casei fata se juca tot timpul cu o păpușe, liniștită, neștiută de nimeni. Toată nevoia de dragoste și-o revărsa asupra bucății de petecă, și toate cuvintele mângâioase le inventa singură. O dată doar ieși din umbra obișnuită. Își prinsese un deget în ușă și încercă un țipăt; privirea surprinsă a Mamei, care nu-și închipuia că fetița poate să plângă, o încremenise și o făcuse să-și uite durerea. Își ridică păpușa, care căzuse jos, și fugi în fundul grădinii. Tremura toată, iar noaptea se zbătu în somn. Sluga care o îngrijea o descântă a doua zi.

De atunci nu mai arătase nici un semn de viață.

În vremea școlii, Mama află mai târziu că Lilli învață foarte bine. O sărută și-și aduse aminte că și Riria învățase la fel. Chemă pe Tata, care puse, ca niciodată, mâna pe fruntea fetiței. Apoi timpul trecu iarăși ca și-nainte. Doar Tata, la vreo întrebare streină, spunea cu laude: „Învață foarte bine", ceea ce o făcea pe Lilli să se roșească și să fie bucuroasă toată ziua.

Divorțul Ortansei schimbă multe lucruri în viața ei. Ortansa semăna cu Riria: aceeași tristețe veșnică, aceeași bunătate, aceeași putință de a se face în mijlocul tuturor inexistentă și de a nu încurca pe nimeni. Avusese o viață la fel de chinuită. Bărbatul ei fusese tot așa ales la întâmplare. Dacă nu bea, avea în schimb cusururi și mai mari. Era spaima tuturor, ocăra pe toți, bătea slugile, trăia rău cu toată lumea. Ortansa suferi toate, știind că la Tata și la Mama ar fi fost de prisos. Apoi nu voia să lase pe Mirel fără tată. Băiatul era deștept, dar avea un caracter nesigur. Părea că s-au întâlnit în el calitățile și defectele părintești: ca tatăl său, era sclipitor, repede la toate și, în același timp, egoist și răutăcios; iar alteori, ca mamă-sa, era timid, fricos și cu atenții care minunau. Atâtea trăsături, unele contrare altora, se amestecau la el în măsuri inegale și foarte capricioase. Nu putea fi cuprins într-o formulă, și neașteptat veneau de la el răutățile, ca și cuvintele bune. Ortansa trăia într-o veșnică frică asupra celor ce avea să spuie sau să facă.

Cu toată bunăvoința ei, Ortansa n-o putuse duce la capăt cu Georges. Slăbise și se temea să nu moară și să rămâie Mirel singur.

În urma unei slăbiciuni mai accentuate, doctorii chemați în grabă fuseseră lămuriți: viața cu Georges nu se mai putea. Mama și Tata trebuiseră să accepte întoarcerea fiicei lor în casă.

Mama se arătase chiar drăgăstoasă și se învinuia că nu veghease destul altădată.

Apoi totul se, liniști. Mirel, cetitor neobosit, nu

arunca decât rareori câte o răutate. De altfel, amator mare de excursii, pleca de câte ori putea. Școala îi lua restul timpului. Lilli însă nu se mai simțea atât de singură. Avea cine să-i poarte de grijă: Ortansa veghea ca o mamă asupra ei. Nu vorbeau mult împreună, totuși se înțelegeau de minune. Această înțelegere pricinuia deseori răutățile abile ale tușei Lina, dar cum dânsa venea rareori în provincie, nu supărau prea mult.. Apoi sensibilitatea Ortansei, lovită deseori de grosolăniile lui Georges era oarecum zdruncinată. În ceea ce privește pe Lilli însă, Ortansa se arătă hotărâtă cum nu fusese niciodată. Nu suporta multă vreme gluma pe socoteala fetei. Pe Mama însăși o ruga să-i ia apărarea. Repede influențabilă, Mama era în stare de păreri de rău în urma rugii, după cum ironia tușei Lina o făcuse odinioară răutăcioasă. Obținuse astfel Ortansa, cu timpul, ca Lilli să fie lăsată în pace. Uneori chiar avea curajul să-i laude știința, inima bună și cumințenia față de toți. Mai târziu riscă și comparații. Ceilalți primeau toate fără să dezaprobe, dar fără nici o grabă de aprobare. O dată chiar, Ortansa adăugă: „Și ce frumoasă e! » Aceasta, desigur, era prea mult, și stârni protestări. Niciodată nu se uitase nimeni la Lilli și părea o imposibilitate frumusețea ei, neobservată până atunci. Tușa Lina izbucni energic: „E o slută».

Mama găsi nimerit un cuvânt bun: „Gândește-te că e fata Ririei”, apărare stângace, care supără și mai mult pe Ortansa. Tăcu și se duse să mângâie pe Lilli în odaia de alături; fără să fi auzit nimic, fata începu să plângă în brațele ei.

Totuși întâmplarea îi aduse noroc. Lulu, o vară depărtată, vestită pentru o frumusețe rară și pentru multe aventuri avute în lumea bună, trecu prin oraș. Nimeni nu se îndoia de gusturile ei și, cu toate că familia o vorbea pe la spate de rău, erau încântați cu toții să-și arate rudenia. Lulu își vizită neamurile, minunată în rochia ei elegantă, cu

glasul zglobiu și nestânjenit. Cu toții erau adunați împrejurul ei. Erau și Tololoi cu Mary, veniți tot atunci. De cum venise, decretase definidv: „Lilli e o minune! » Mary surâse și adăugă: „Întotdeauna am spus asta bărbatului meu». Mama privi pe Lilli cu un zâmbet prietenos, ca și cum lucrul ar fi fost recunoscut de toată lumea de mult. Tata îi puse mâna pe cap. Întâmplător, Tololoi, care-și dedea totdeauna părerea, tăcu, ocupat cu un ziar, și astfel impresia nu fu pierdută. De altfel, Lulu nu se opri numai la o singură laudă. Mângâie pletele blonde, și era interesant de văzut mâna roză a femeii ușoare pe fruntea roză a fecioarei. Lilli, de emoție, nu putea spune un cuvânt. Tușa Lina își permise iarăși ironia: „S-a rușinat minunea». Lulu însă era convinsă: „Extraordinar de fină. Mărturisesc că n-am văzut niciodată așa ceva. Un chip de înger, cu obrazul transparent, cu ochii mari și limpezi, cu sprâncenele subțiri și arcuite, cu fruntea largă și puțin bombată. Apoi părul de aur. Ce frumos îi vine cu cărarea la mijloc! »

Totuși, tușa Lina adăugă: „Dar e așa de proastă”.

„Nu știu dacă e proastă, dar în orice caz e o minune. Ai crede un înger pictat de Botticelli. 17 ani. Nu pare. Abia o copilă. ”

Exemplul lui Botucelli atârna greu pentru tușa Lina. Avea oarecare lectură, învățase câteva nume artistice sau literare și i se părea că are oarecare superioritate față de ceilalți. De s-ar fi făcut că nu observă numele ilustru, și-ar fi negat însăși această superioritate. Nu putea nici să contrazică comparația lui Lulu, cunoștințele ei fiind prea vagi ca să găsească argumente contrarii. Cu toată contrarietatea, fu nevoită să aprobe chiar mai mult decât ceilalți. Mama era acum de partea lui Lulu. De altfel, i se părea că niciodată nu crezuse altceva. Tata închise definitiv discuția: „Fata învață bine”. Ortansa nu spusese nici o vorbă de apărare și, totuși, era cât mai mulțumită.

De atunci nu mai deschisese nimeni discuția și

nu se mai știa părerea celorlalți asupra fetei. Și acum Mirel venise să aprindă iarăși focul abia potolit. Răutatea lui obicinuită nu putuse să se arate stânjenită de rugămintea umilă a Ortansei. Tușa Lina era bucuroasă și avea să reînceapă micile ei răutăți de fecioară bătrână. Tata avea să spună doar: „Fata învață bine”, și Mama, din când în când, avea să înceapă o protestare vagă sub influența Ortansei: „Gândiți-vă, e fata Ririei”. Mary, atât de drăguță întotdeauna, nu lua niciodată hotărâri care aveau s-o depărteze din mijlocul simpatiei generale. Cu toată vorba lui zgomotoasă, Tololoi nu conta. De la prima vorbă, Mirel se arătă primejdios pentru blândețea lui Lilli. Fata se făcuse mică și aplecase capul în semn de umilință.

Dar Mirel se mulțumi numai cu o întrebare. Victoria i se părea prea mică ca să-l reție prea mult. Și se întoarse înspre Tololoi, un dușman mai interesant, ce-l preocupase întotdeauna. Spuse fără nici o nuanță ironică (de altfel, Tololoi nu era în stare să observe nuanțele) : „Și Tololoi? Ți-ai luat doctoratul? ”

„Nu încă… la toamnă. ”

De ani de zile, de când își luase licența, de multe ori fără să-l întrebe cineva, nu spunea decât același lucru. Citea, dar era nehotărât și dezordonat în lectura lui. Mic, negru, slab, păros, veșnic făcând impresia de nebărbierit, Tololoi nu avea o înfățișare prea gingașă. Obrazul era neregulat și aspru, și ochii, care se opreau multă vreme asupra unui vorbitor, cu ochelarii enormi și rotunzi, speriau. Era încântat de mâinile lui mici și nu observa pielea neagră prin care se observau vinele umflate. Apariția Iui alături de Mary, elegantă și grațioasă, părea foarte ciudată. Fusese totdeauna bolnav. Acum, la fiecare început de masă, amesteca tot felul de doctorii. Boala îl împiedicase să-și continue studiile, dar prea harnic nu fusese niciodată. Învățase numai din îndemnul guraliv al Mamei și de frica Tatei, care însă nu-și arătase

niciodată mânia. Nu putuse pricepe decât studiile istorice, prinzând cu ușurință datele și înlănțuirea faptelor, cauzele politice și economice. Acum, în viața de toate zilele, cugeta cauza fiecărei întâmplări. Oacă cineva spunea în fața Iui: „Copilul acesta este prost», începea o explicație asupra motivelor atavice, a fatalității, a societății înconjurătoare. Vorbea tare și gângâvit. Totuși, nu-l asculta nimeni; ceilalți, deprinși cu vorba lui, nu-și întrerupeau firul gândurilor. Fără să observe neatenția generală, Tololoi continua.

Era inofensiv. Nu făcea nimănui rău, fiindcă era incapabil de a face ceva pozitiv sau să ia o hotărâre într-un fel. Unii îl dădeau ca model de bunătate. Ortansa era printre aceștia, și Mama se credea obligată să repete lauda. Străinii erau la început surprinși de familiaritatea lui Tololoi, care, incapabil să spună un „nu”, primea orice invitații, rămânea prin vecini uitând de casă, prindea brațul și spunea pe nume cu ușurință, se împrietenea repede cu orișicine. Pleca deseori la vizite, deși Mary, tot bolnavă, nu-l însoțea. Întârzia pe la cunoscuți, fără să se fi gândit dinainte; intra pentru câteva minute, și prietenul, grăbit să se ducă la club, știindu-l neprimejdios, îl ruga să-i ție de urât nevestei. Tololoi primea imediat. Și până noaptea târziu vorbea femeii despre mâncări, copii, despre orice, cu aceeași neistovire, dând mereu sentințe. La orice ocazie începea să răscolească câte un fapt istoric. Privirea pânii îl făcea să discute despre exportul la romani. Prietena îl asculta pe jumătate, și în mijlocul vorbei îl întrerupea, cerându-i părerea la broderia la care lucra. Fără să se încurce, își da sfatul cu aceeași competință, la fel, într-un potop de vorbe amestecate. Mary nu se interesa deloc de întârzierile bărbatului său; pretextând tot felul de boale, ea era rareori vizibilă. Nu ieșea decât ca să se ducă la vizite sau la cumpărături, gătită, grațioasă, minunată întotdeauna. Nehotărât, vecinic în voia ultimului

venit, Tololoi nu putea să lucreze la doctorat cu preciziunea și cu sistemul cu care ar fi trebuit. Își făgăduia muncă multă, dar în fiecare zi o vizită, o treabă sau indispoziția îl făceau să-și uite făgăduiala. Durerile de cap îl împiedicau mult, mai ales el n-avea curajul să treacă peste ele. Imediat ce găsea un motiv, nu-l mai nemulțumea lenevia lui; de fapt, chiar sănătos, alerga la tot felul de pretexte și găsea întotdeauna argumente convingătoare. Când începea, în sfârșit, lectura, citea o pagină, apoi răspundea unei întrebări auzită în odaia alăturată, deschidea fereastra și cumpăra fructe de la olteni, recitea un fragment dintr-un ziar vechi din preajmă, pe care i se oprise fără voie ochii lucioși, începea din nou studiul, dar închidea din nou cartea și pleca la farmacie după noi doctorii. Seara, fără să-l întrebe nimeni, spunea mulțumit: „Azi am cetit 6 ceasuri».

Mirel îi observase obiceiul și-și bătea joc de el. Îl întreba zilnic: „Azi ai făcut vreo 10 ore de studiu? ” Și Tololoi, stingherit că trebuie să dea un pretext, pe care îl găsea vag și pentru dânsul și care spus tare nu mai era posibil, se încerca totuși să gângâvească: „Nu știi că m-a durut capul? N-am dormit astă-noapte și sunt obosit. ”

Într-o zi avu imprudența să se laude cu o noapte bine dormită și cu sănătatea excelentă (îi plăcea să vorbească mult despre dânsul) . Mirel profită de ocazie și, pentru că-l știuse toată ziua pe drum, făcu observația la masă: „Azi trebuie să fi cetit foarte mult, ți-a fost foarte bine”. Tololoi găsi și data asta un răspuns: „Azi am avut gust de vagabondaj. Era timpul să am și eu odată dreptul ăsta. ”

A trecut mult timp până ce Tololoi să-și dea seama că Mirel își bătea joc de dânsul. Trebuise intervenția specială a tușei Lina, cu ocazia întâlnirii lor la Tata. Într-adevăr, tușa Lina îi spuse cu intenții rele: „Ce bun ești… cum suporți răutățile lui Mirel”.

Lui Tololoi, cu toate că deprins să i se spună că e bun, vorba tușei Lina îi făcu și de data asta plăcere, fără să bănuiască gânduri ascunse. Primise ideea răutății lui Mirel față de dânsul ca ceva ce știa de mult. Nefiind în stare de nici o hotărâre precisă, nici nu i-ar fi trecut prin minte să fie mai sever față de imperdnența băiatului.

Dar tușa Lina, văzând că nu-i reușește numai aluzia, adăugă apăsat: „Cum permiți piciului aceluia să-și bată joc de tine? ”

În fața unei întrebări așa de precise, Tololoi rămase consternat. Răspunse pe neașteptate: „Lasă, c-o să-l învăț eu minte”. Tocmai atunci intră Mirel, și Tololoi îi țipă: „Să te duci la dracu! ” Mirel, neștiind despre ce era vorba, rămase mirat, întrebător. Tușa Lina surâse de nepriceperea lui Tololoi și de izbucnirea lui nepotrivită. Dânsul, luând surâsul ca o protestare împotriva unei ocări prea mici, se încreți și adăugă gângăvind: „Nu vreau să fac rău Ortansei”. Apoi ieși vijelios. La câțiva pași în odaia vecină găsi un ziar vechi. Ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, îl luă și, așezându-se pe canapea, picior peste picior, cu ziarul deschis întreg, ținându-l numai în câteva degete, cum numai el putea face, începu lectura.

După ce încercase povestirea amorurilor din Egipt, după ce neliniștise pe Lilli, Mirel îl întrebase pe Tololoi cu aceeași răutate ca și altădată: „Când dai doctoratul? ”

Și Tololoi, nepriceput în nuanțe, răspunse cu aceeași bună-credință: „La toamnă”.

Mirel începu să râdă. Mama, curioasă, cercetă imediat motivul. Ortansa întrerupse: „Pentru că e răutăcios”. Mirel protestă: „Nici nu știu despre ce e vorba. Mă gândesc la o scenă de la Sanatoriul Carol. ”

Tușa Lina întrebă: „Ce legătură are? ”

Băiatul ripostă: „Așa-i spiritul meu, mobil”.

Tușa Lina glumi: „Țopăitor”.

Dar Mirel găsea totdeauna ultimul cuvânt:

„Cred că cei pricepuți pot găsi și în această țopăire o logică”, apoi, ca să convingă, începu repede povestirea.

„Un prieten al meu, bolnav de piept, era internat la Sanatoriul Carol. M-am dus într-o zi să-l văd. În sanatoriu erau în căutarea doctorului o serie de nebuni de diferite grade. Unii, liberi, se plimbau prin grădină, alții apăreau curioși printre gratii. Mi-aduc aminte că un avocat urla, nevăzut, după o fereastră cu geamurile sparte. În celula alăturată, o femeie slăbănoagă se agita și vorbea neîntrerupt. Sunetul vocii ei ascuțite se auzea până departe. La apariția noastră, ne învinui de nu știu ce crimă. Mai departe, o iată tânără de tot, cu bucle negre, spunea încetișor versuri franțuzești.

Prin curte umblau cei cuminți. Madam Rapaport, dispusă mereu, se amăra numai când i se vorbea de scumpirea caselor. Dacă prietenul meu vorbea cu dânsa, ea îi surâdea gingaș: «Măi nebunule, măi, tu ai înnebunit de-a binelea». Madam Drăgușanu părea la prima vedere tot așa de sănătoasă. Nu se iubeau și, vorbind cu noi, se făceau una pe alta nebună. Și Garabet, răspunzând invariabil de nouă ani, de era întrebat dacă va părăsi sanatoriul: «Plec luni».

În ziua aceea Garabet făcu senzație. Apăru în capul scărilor zâmbitor, la braț cu «prințesa Ghica», îmbrăcată toată în roșu, cu o mătură în mână. În fața uralelor noastre, la care se asociase și madam Rapaport și Drăgușanu, cavalerul Garabet avu un moment de ezitare. Atâta i-a fost de ajuns prințesei să cadă. Se propti în mâni, apoi în 4 labe își continuă plimbarea pe scări. ”

Urmară câteva clipe tăcute. „Asta-i tot? ” făcu tușa Lina.

„Prietenul meu a părăsit sanatoriul curând. După câteva luni, mă plimbam seara cu dânsul pe stradă, prin fața clădirii sanatoriului. În grădină, printre pomi, sub lună, Garabet sta gânditor. L-am strigat să vie la gard. Era foarte măgulit de vizita noastră.

Ne-am amintit împreună de timpurile de odinioară. Garabet ne ținu în curent cu ce se mai întâmplase de atunci. Aproape roată Jumea se vindecase. Poeta se măritase chiar, și era fericită acum. În locul lor nu mai venise nimeni altul. Era pustiu, și Garabet se plângea de urât. Mă gândeam la judecata lui perfectă; mă întrebam de ce nu-i dăduseră și lui încă drumul. Nu se observa la dânsul nici o urmă de rătăcire. Însă prietenul care îl cunoștea mai bine îl întrebă: «Când pleci, Garabet? » «Luni. »”

Povestea interesase. Mirel nu-și mai amintea cu ce gând o spusese. Dar tușa Lina, răutăcioasă, readuse conversația la început.

Și băiatul ținti răutăcios, fără nici o finețe: - Același lucru. Garabet spunea de 9 ani c-o să plece luni. Tololoi, de când îl știu, o să-și ia doctoratul la toamnă.

Tata se sculă cu zgomot de la masă și întrerupse, astfel, conversația. Curând se risipiră cu toții prin odăile lor.

Tata impunea tuturor, și e greu de știut motivul acestei puteri asupra celorlalți. Nu era violent și nu-și arătase niciodată vreo dorință hotărâtă. Făcuse orice lucru cu socoteală, fără zgomot și gesturi inutile, și nici un fapt extraordinar nu adusese o schimbare în viața lui. Personalitatea lui se caracteriza prin a nu face nici un gest care să nu se vadă. Totuși, prosperitatea rodea în fiecare an.

Moșiile se întregeau, oamenii se înmulțeau la lucru. Devenise necesar în politică și era chemat ori de câte ori era nevoie de o persoană reprezentativă. Trăsăturile feței regulate, fruntea enormă și calmă, barba mare și îngrijită, despărțită în două, mișcările măsurate, toate la un loc impresionau. Nu ținea discursuri, nu vorbea mult la mesele mari și, totuși, la dânsul se simțea centrul mulțimii, spre el se îndreptau ochii celorlalți, pentru plăcerea lui se încerca o părere nouă. O vorbă fără multă însemnătate, spusă de

boierul Ion, era interpretată în diferite feluri și întotdeauna lăudată.

În vreo ceartă politică din județ prezența lui era îndestulătoare să împace pe toată lumea. O singură dată o acțiune de a Tatei minunase pe ceilalți; se însurase, și noua-venită nu-i semănase întru nimic. Mama era rotundă și zâmbitoare, repede în mișcări și în vorbă. Discuta despre orice cu ușurință, curioasă totdeauna, gata la mici răutăți și la amintiri sentimentale. Mama râdea încontinuu, pe când Tata abia încerca un surâs. Mama nu-și mai găsea locul, pe când Tata, în jeltul înalt, părea de piatră. Și totuși, Tata și Mama se împăcaseră foarte bine. Prestigiul Tatei crescu chiar și mai mult. Mama, ușuratecă, nu făcea însă nimic care ar fi clintit trăinicia bărbatului său. Dimpotrivă, în poveștile ei fără sfârșit, amesteca cuvinte bune pentru dânsul. Prin ea, Tata devenise și mai impunător. Înșiși copiii, sub desele asigurări de tot felul ale Mamei, nu încercau să iscodească puterile bătrânului. Tușa Lina, sora Tatei cea mică, romanțioasă și guralivă, nu găsea de data asta nici un prilej de vorbă. Numai Mirel, cu mintea lui ascuțită, se îndoise de calitățile Tatei. Aceste calități nu se prezintau prea bine conturate, pentru ca băiatul să și le poată preciza. Totuși, slăbiciunile erau tot așa de vagi. Nu se putea găsi vorba care să lovească drept, după cum putea fi nimerit Tololoi. Dar Mirel nici nu se gândea să lovească. El nu căuta câștiguri personale și nu urmărea scopuri ascunse și depărtate. Răutatea lui era dezinteresată. Lovea deodată și contra oricui, fără antipatii și simpatii anumite. Nu-și îndrepta, desigur, săgețile contra tuturor cu aceeași putere. N-ar fi intrigat pe seama unui absent. Îi plăcea ca efectul să aibă o anumită formă, îl interesa să vadă rezultatul pe fața dușmanului, râsetul înfundat sau tăcerea semnificativă a celorlalți. Tololoi, cu înfățișarea ridicolă, cu stângăciile, cu vorba puțin gângavă, se potrivea admirabil gusturilor lui răutăcioase. Și

astfel, lăsase la o parte pe Tata, care, nefăcând nici un gest, nu avea ce să fie imitat. Respectat de toți, o pornire contra lui ar fi putut părea deplasată. Cum toată activitatea îi fusese încununată de succese, se bănuia că sub o frunte calmă se ascund gânduri foarte chibzuite. Și Mirel se mulțumea numai să chinuiască pe Ortansa cu aceeași glumă: „Tata nu e omul marilor pasiuni”.

Apoi, când avea de spus cuvinte îndrăznețe și când Ortansa îi șoptea cu spaimă: „E Tata de față”, dânsul continua de obicei fără să se simtă deloc stânjenit.

Boierul Ion avusese trei copii, dar de nici unul nu era prea mulțumit. Fetele, Riria și Ortansa, amândouă la fel, blânde și inexistente, umile în rochiile lor de bal când Mama încerca să le scoată în lume, nu putuseră să aducă nici un prestigiu nou familiei. Fuseseră măritate la întâmplare. Riria murise curând. Ortansa, după lungi ezitări, trebuise să se despartă. Omul datoriilor, atât timp cât ele erau vizibile, Tata primise la dânsul pe cei rămași, pe Ortansa și pe Lilli, fata Ririei, blânde amândouă, și pe Mirel, acel caracter ciudat, amestecat din obrăznicia lui Iorgu și din timiditatea Ortansei.

Tololoi, la rândul său, nu avea o înfățișare prea distinsă. Era urât, încurcat la vorbă, îmbrăcat neîngrijit, stângaci și deseori caraghios. Avea însă mari aptitudini pentru studiile istorice. Lumea îi hotărâse soarta: „E un om bun”. Mama se simțea datoare să pară mulțumită.

Și se însurase cu Mary. Nimeni nu putea explica împerecherea aceasta nepotrivită. Mary, minunată, elegantă și zâmbitoare, întotdeauna de partea tuturor, cu cei slabi și cu cei tari, fără să-și arate vreo dorință hotărâtă, era prețuită de toți.

Astfel, zgomotoși sau tăcuți, mai mari sau mai mici, familia boierului Ion Dinu ducea o viață potolită. Fapte mici, care pentru unii din ei, mai plăpânzi, însă, păreau grandioase și amenințătoare.

Deși obosit, Mirel nu dormi după-masa sosirii sale. Își aducea aminte de chinurile de odinioară: când era mic, îl obligau la somn, și el se zvârcolea zadarnic în pat. Acum se răzbuna. Sta în grădină sub pomi, cu o carte în mână, capul strâmb pe speteaza scaunului, un picior răsucit sub el, altul pe trunchiul unui măr. Din când în când, Ortansa ridica storul de la fereastra odăii ei și întreba rugător: „De ce nu vrei să dormi, Mirel? Nu vezi ce slab ești? ” Băiatul se făcea că nu aude. Ortansa mai spunea oftând: „Cum mă chinuiești! ” și dispărea după perdele.

Soarele, împânzit de nori, abia pâlpâia. În orășelul de munte nu era niciodată prea cald. Mirosul bradului plutea în unde. Mirel se plictisea, cu ochii pe același rând din carte, sub tăcerea prea cuminte pentru sufletul lui învrăjbit. În prag se ivi Lilli, ușurel, cu părul blond împărțit la mijloc, apariție suavă. Mirel o credea proastă și socotea inutil să te ocupi de proșd și să le bănuiești virtuți ascunse. Plictisindu-l singurătatea, încercă totuși o conversație. Îi vorbi cu băgare de seamă ca să n-o alunge:

- Ce mai faci, Lilli?

Lilli răspunse stângaci:

- Bine.

Deprinsă cu glumele rele ale băiatului, era speriată de orice gest care ar fi venit din partea lui.

Pentru Mirel răspunsul nu era prea deștept. Întotdeauna îl supărau acele vorbe care nu spun nimic hotărât. Însă de data asta continuă:

- Nu vrei să vii lângă mine să stăm de vorbă? Și iarăși o șoaptă:

-Ba vin…

Și încet se apropie de dânsul. Rămase rezemată de un pom, una cu tulpina lui, subțirică, capul puțin aplecat. Mirel nu știa ce să o întrebe. Își adusese aminte de o vorbă de a Tatei („Fata învață bine”) și începu la întâmplare:

- În ce clasă ești tu?

- Am trecut în clasa VI-a.

- Ce repede! Parcă acum te văd în școala primară; câți ani ai?

- Împlinesc în curând șaptesprezece.

- Domnișoară desăvârșită. O să încep să-ți fac curte. Știi tu ce e aia?

Apoi, văzând neliniștea fetei, gata să fugă, se întoarse la început:

- Și îți place școala?

- Desigur, îmi dă o ocupație.

- Sunt mulți imbecili printre profesorii tăi?

- Nu… Cum ar putea să fie?

Lilli răspundea rar, precis, cu fraze întregi. Mirel, care se grăbea la vorbă, sărea repede de la un subiect la altul, făcea fraze cu tot felul de întorsături, găsea școlăresc felul fetei de a vorbi. Apoi nici conținutul vorbelor nu-i plăcea prea mult. Fata era mulțumită cu toate și el era veșnic nemulțumit.

- Și care obiect îți place mai mult?

- Toate.

Mirel credea că un om inteligent trebuie să aibă o preferință hotărâtă.

- Cum? Ce preferi? Literatura sau științele?

- Nu m-am întrebat niciodată.

În fața răspunsului naiv, băiatul se uită cu de-amănunrul la ea. După o lungă ezitare, Lilli spuse încet, ca și cum i-ar fi trebuit curaj mult:

- Îmi place muzica.

- Muzica? Ce părere ai despre Debussy? Îți place, nu-i așa? Un revoluționar. Ce finețe prinsă pe clape, pe care Beethoven nici nu le bănuia. Poetul celor mai gingașe stări sufletești. Pe care îl preferi dintre muzicanții moderni? Roussel, Darius Milhaud, Ravel, Schreker, Honegger, Stravinski? Desigur pe Stravinski.

Spirit iscoditor, lui Mirel nu-i scăpa nici o noutate în literatură, muzică sau artă. Îi ajungeau câteva caracterizări ca să claseze autorul și ca să aibe o părere despre dânsul. Cei moderni îl

interesau îndeosebi. Urmărea numele noi, ținea minte toate anecdotele în legătură cu ele, pe care le spunea apoi altora, ca să-și arate știința.

Lilli mărturisi, sinceră ca de obicei, dar cu o dezvinovățire în glas:

- Profesoara mea nu-mi îngăduie ca să cânt din aceștia…

- De care? Voia să vadă dacă fata putea să repete vorbele lui.

- De care spui tu…

- De care spun eu! Ha! Proastă profesoară! Ca toate profesoarele. Nu-s capabile să spună o literă mai mult decât cele învățate în tinerețe. Ascultă-mă pe mine! Apucă-te de Stravinski!

Urmă o pauză.

- Și ce cânți mai mult din muzica clasică?

- Mozart!

- Mozart! Înțeleg Wagner! Să vorbim și de Mozart, dacă vrei numaidecât. Ce crezi despre Mozart?

- Cum ce cred?

- Cum îl înțelegi tu? Cum crezi că se poate Mozart cânta mai bine?

Lilli era tot mai stânjenită.

- O să-ți cânt ceva și o să vezi.

- Să cânți? Trebuie mai întâi să știi cum să cânți. Într-un fel se cântă Beethoven, în altul Debussy și în alt fel Mozart. Trebuie să știi cum să-i cânți pe fiecare.

Mirel, deprins să se folosească de inteligență pentru orice gest, nu credea în posibilități instinctive.

- Va să zică, te apuci să cânți Mozart, fără să știi cum! Să-ți explic eu atunci!… Și începu: Mozart este poate cel mai delicat dintre toți muzicanții. Din câteva note apropiate admirabil și unde n-ai putea schimba nimic fără să se tulbure tot înțelesul, reușește să scoată melodii unice de puritate și veselie scânteietoare — de aceea nici un andante de al lui nu poate fi luat în serios… Poate

uneori o ușoară melancolie… Rar de tot… De obicei, o bucurie neistovită de copil. Aceasta este definiția care-l cuprinde în întregime. Delicatețe, dar nu subtilitatea, care este opera modernilor, a lui Debussy, de exemplu, pe care tu nu-l cunoști. Acordurile complicate, unele impresiuni sufletești rare, curiozitățile intelectuale, nimic din toate acestea nu erau știute pe atunci. Totul era simplu, și totuși, ce definitiv!

Vorbea pe un ton uscat, puțin falș, pentru a minuna pe Lilli. Căuta cuvinte și era încântat de cele ce știa.

- Desigur, viața lui Mozart, blândă și scurtă, ajută mult la impresia pe care o avem despre muzica lui, dacă ne gândim la dânsa în bloc și nu o cercetăm în parte. Totuși, sfârșitul vieții lui Mozart a fost tragic de tot.

Urmă iar o pauză. Mirel rămase gânditor, cuprins parcă de cele ce spunea. Era încrezut, și era destul de naiv ca să-și arate slăbiciunea și altora.

- Și să nu-ți închipui, din cauza simplității lui, că Mozart e ușor de cântat! Dimpotrivă. După mine, este unul din cei mai grei. Bineînțeles, nu mă gândesc la exhibițiile de proastă calitate ale lui Liszt. Mozart cere o exactitate a vorbirii notelor complectă. Apoi o ușurință în atingerea clapelor, nuanțe la fiecare pas, imposibile fără studii îndelungate și, deci, fără o răbdare imensă. La Debussy îți sunt permise unele licențe. La Wagner, în tumult, poți scăpa chiar câteva sunete. La Mozart, cea mai mică stângăcie se observă imediat. Orice s-ar spune, după mine, Mozart e cel mai greu, tocmai pentru că trebuie să faci impresia că-l cânți cu ușurință. Ca și în literatură uneori. Fraza cea mai ușor construită a pricinuit autorilor cele mai teribile sforțări: gândește-te la Anatole France!

Urmă iar o tăcere și iarăși Mirel făcu pe gânditorul.

- Puțini îl pricep azi pe Mozart. Fiind numai delicat, e cântat cu grație. Ca și Chopin, de altfel. Și acolo tot ar fi multă dreptate. Mozart are forța lui, proporționată desigur cu melodiile mărunte, totuși o forță! Nu găsești ca la Beethoven disproporții de sunete, un forte alături de un piano, care-i dau viață lui Beethoven. Totuși, în mic, și la Mozart trebuiesc separate nuanțele hotărât unele de altele. Ritmul trebuie ținut totdeauna exact și vioi. O delicatețe bărbătească! O să-ți cânt și o să mă pricepi și mai bine. Unde e piano?

- În pavilion…

Pavilionul era alăturea de casă, o cameră singură, cu geamuri colorate de jur-împrejur, cu uși de sticlă deschise ziua, plină cu tot felul de plante.

- De ce l-a pus acolo?

- Ca să nu tulbur pe ceilalți când fac exerciții…

În câțiva pași, Mirel fu acolo. Căută caietul cu sonate ale lui Mozart și răsfoi nervos multă vreme în el. Încercă câteva note și îngăimă nemulțumit:

- Ce prost piano!

- E doar Erard!

- Ce are a face! Uneori fabrici necunoscute sunt mai bune!

Începu în sfârșit să cânte. Dădea din cap nervos, bătea clapele inegal, aproape întotdeauna prea puternic; își dădea seama, și asta îl făcea să-și contracteze fața. Se străduia și îi era rușine de Lilli, care se lipise de piano, fără zgomot. La urmă izbucni:

- Eu nu cânt Mozart niciodată! S-a învechit de mult pentru mine! Și apoi nici nu e în temperamentul meu! Mozart e bun pentru blegi. Eu sunt făcut pentru Beethoven! Vijelios!

Sângele i se urcă brusc în obraji. Cu un ulcior subțioară, zveltă și voinică, cu ochii migdalați și cu pupilele negre enorme, cu cozile lăsate până la brâu, Ioana se îndrepta spre fântână. Mirel se strădui să spună ceva și, în sfârșit, rosti pripit:

- Ioană, îmi ieși cu ulciorul gol! O să-mi meargă rău! Ioana râse și-și arătă dinții albi:

- Nu-ți fie frică, conașule!

Și trecu înainte. Mirel rămase cu ochii după ea. Neținând seama de Lilli, își spuse gândul tare:

- Ce admirabilă fată e Ioana! Simți viața cum fierbe într-însa! Uite la mâinile ei goale. Nici o zgârietură… Parcă n-ar munci toată ziua. Și picioarele ei, ce linii perfecte! Uite cum se strânge jos pulpa de frumos. Și talpa arcuită! Ea, care umblă toată ziua desculță. La domnișoarele noastre, când își scot pantofii cu tocuri înalte și ciorapii de mătase, piciorul nu mai are nici o formă. O cămașe albă și o fustă albastră. Și ce minune! Și sprintenă, sigură în mersul ei. Un arc în mâni, o căprioară alături, și ai crede o adevărată Artemiză!

Ioana sta acum de vorbă cu un băiețandru îmbrăcat în haine militărești. El îi povestea mereu. Ea își arăta dinții albi și mișca veșnic mânile și picioarele, în tot felul de gesturi neastâmpărate.

- Uită-te la sânii rotunzi, cum ridică de frumos cămașa. Mici și ridicați! La voi sânii sunt lungi și moi.

Lilli nu mai putu răbda. Porni încetișor spre casă. Dar Mirel nu băgă de seamă. Acum Ioana și flăcăul se îndreptară spre poartă, el tot guraliv, ea tot necumințită. Apoi dispărură după castani. Mirel avu un tremur de ciudă:

- Păcat! O stricată!

Își întoarse privirea și se văzu singur. Apoi o zări pe Lilli, care tocmai intra. Exclamă tare, ca să fie auzit:

- Ah, proasta aia s-a și speriat! A șters-o! Și începu iar câteva note la piano cu violență.

În ușă, eterică, cu o mână întinsă peste un tufiș de iasomie de alăturea, apăru Mary, zâmbitoare ca de obicei.

Mirel rămase în mijlocul unei note ascuțite, care, bătută prea tare și ținută cu pedala, zbârnâi

singură peste frunze.

Se sculă apoi repede. Scoborî scările neregulat, împleticindu-se în ele, și se apropie de Mary, încetinindu-și pasul pe măsură ce înainta. Printre atâtea ființe ce-și schimbau în fiecare zi importanța, după ocazie, Mary rămânea singura necontestată de nimeni. Era bună față de toți, fără să-și arate într-un chip hotărât bunătatea. Nu făcea gesturi mari și nu spunea vorbe cu intenții ascunse. Nu se amesteca în certurile celorlalți, chiar de era vorba de bărbatul său, ca și cum n-ar fi voit să supere pe nimeni. Zâmbind tuturor și dându-le o importanță egală prin cuvinte politicoase, nu putea fi bănuită de indiferență. Când Tololoi era luat în bătaie de joc, Ortansa, ca să puie un capăt, se folosea de Mary: „De ce voiți s-o faceți să sufere? »… Și dacă Mirel răspundea cu jumătate de gură: „Dar nu vezi că Mary nu spune nimic! », Ortansa replica: „Ce puțin o cunoști! »…

Vorbele Ortansei, pricepută în sufletele omenești, dacă nu erau de vreun folos pentru Tololoi, măreau admirația de care se bucura Mary.

De fapt, Tololoi nu era rău. Lipsit complect de voință, nu era în stare să facă mici răutăți. Primind, fără împotrivire, orice rugăminte i s-ar fi făcut, mulți îl socoteau chiar ca pe un bărbat desăvârșit. Amator de conversație, putea fi adus oriunde era nevoie de cineva care să ție de urât. Apoi Tololoi avea o inteligență specială, nu fără calități. Dacă era lipsit de spirit de observație, dacă părea că nu pricepe nimic din ce îl înconjoară și, vorbind, făcea impresia că se ascultă numai pe dânsul, avea cunoștințe - mai cu seamă istorice - foarte bogate. Dânsul dădea orice explicație celor ce nu erau în curent cu ele. La cinematograf, la reprezentarea vreunui film istoric, făcea toate rectificările necesare, aproba sau se indigna împotriva unor neadevăruri (de pildă, când Lucreția Borgia, pentru mai multă moralitate, devenea numai vara lui Cezar) , întotdeauna cu zgomot, în timp ce ceilalți

cunoscuți sau necunoscuți îl ascultau cu o oarecare ironie, dar nu și fără interes. Cititul îndelungat al ziarelor îl făcea să știe tot ce se petrecea zilnic. Putea fi întrebat, astfel, oricând despre statistica grâului sau a porumbului, planurile edilitare sau temperatura tuturor țărilor. E drept că vorbele veneau așa de încurcate, încât cu greu puteai lămuri ceva precis; totuși, dacă n-ar fi fost comparat fără voie cu Mary, ar fi putut părea un soț minunat. Dar nepotrivirea, mai ales fizică, dintre ei era așa de mare încât dădea prilej de vorbe. Tololoi era mic, slab, întors de spate, negricios, neîngrijit în îmbrăcăminte, uneori murdar, cu cravata prost făcută, cu șiretele de la ghete desfăcute. Purta niște ochelari mari, rotunzi, și sub pleoapele groase se vedeau ochii sticlind bolnăvicios, ochi făcuți parcă din fațete geometrice.

Apoi, zgomotos în vorbă, nu mai contenea, trecând de la un subiect la altul cu o egală competență, stângaci în mers, în gesturi. Și alături de el, Mary, suavă, subțire și mlădioasă, cu părul blond, cu fața albă, întotdeauna îmbrăcată minunat și liniștită, fără să-și spuie gusturile și gândurile. Nimeni nu înțelegea, astfel, căsătoria dintre Tololoi și Mary.

Se bănuia la Mary tot felul de decepții care o hotărâseră odinioară și care o resemnau acum. Bolnavă, fără să se precizeze bine ce are, venea puțin printre ceilalți. De aceea aparițiile ei erau întâmpinate cu multă prietenie și cu toții i se strângeau împrejur.

- Știi, Mirel, că plecăm sâmbătă dimineață?

- Ce repede!

- Suntem doar de-o lună aici! Apoi, după o clipă de tăcere: Mult!

- Poți să stai oricât de mult! La toți faci plăcere…

- Ești drăguț tu…

- Nu, Mary, te asigur că toți te iubesc. Mai

rămâi!…

- Nu, nu pot lăsa casa în voia întâmplării. Ion are treabă.

- Tololoi poate pleca singur mai înainte.

Tololoi era veșnic ținta răutăților lui Mirel. Dar acum, când trebuia să-i răspundă lui Mary, băiatul nu se gândea la nimic rău. Prin vorba ei melodioasă, oamenii căpătau pentru el, cel puțin în minutul acela, un alt înțeles. Mary continuă:

- Ion nu-i bun gospodar… El n-ar putea sta singur în casă. Nu-l pot lăsa să se chinuiască.

- Pentru câtva timp nu se chinuiește!

- Și apoi eu sunt bolnavă… Am nevoie de îngrijiri pe care nu le pot avea aici.

Băiatul spuse trist:

- Ești întotdeauna bolnavă! Și apoi: îmi pare așa de rău! Mary îi mângâie părul roșcat:

- Și o să te rog ceva, Mirel…

- Da, Mary…

- Am vorbit și cu Ortansa… Tu mai ai o lună până la începutul școlii; să vii și tu cu noi!

Băiatul se înroși timid.

- Nu pot, îți mulțumesc foarte mult…

- De ce nu poți? -Am de învățat…

- Și la mine ai liniște… Și o grădină mare…

- Mama are nevoie de mine.

- Ortansa e bucuroasă să vii.

- Nu pot…

- De ce nu vrei când te rog?

- Nu pot! Și apoi: Mi-i așa de greu să mă duc în casă străină…

- La mine nu e casă străină.

- N-am vrut să spun asta. Nu-s deprins să stau decât cu mama.

- Azi te-ai întors de pe drumuri.

Și iar o clipă de tăcere. Băiatul mărturisi:

- Mi-i rușine… Nu te superi, nu-i așa?

- Nu trebuie să-ți fie rușine… O să ai odaia ta separată, cu tot ce-ți trebuie. Poți să faci ce vrei acolo, să pleci și să te întorci când îți place. O să

mergi la teatru, la expoziții! Te rog mult, Mirel.

Un ideal: viața în capitală. Lui Mirel îi plăcea zgomotul și era nesăturat după orice spectacol. Nu avusese [posibilitatea] să stea în București decât rareori și câte puțin. Acum, deodată avea prilejul pe care-l nădăjduia de atâta vreme. Și totuși, nu vroia să primească…

Dar Mary se ruga mereu:

- Știi, Mirel, că mi-ai face nu numai o mare plăcere, dar și un serviciu. Eu sunt bolnavă și părăsesc rar camera. Nu-mi place vorba și, astfel, sunt o tovarășe plictisitoare pentru Tololoi. Tu i-ai mai ține de urât.

Și fără să vadă enormitatea unei astfel de propuneri - să ție el de urât lui Tololoi! - Mirel primi acum, bucuros că poate fi de folos lui Mary. Tocmai atunci apăruseră Ortansa și cu Tololoi, de vorbă. Ca să-și ascundă emoția rugăminții împlinite, Mirel alergă copilărește la mama sa și, dând pe Tololoi la o parte, o cuprinse de gât.

- Știi că plec cu Mary, mamă!

Mary adăugă din urmă:

- Ce fericită ești, Ortanso: ai un băiat așa drăguț! Observație făcută deseori de câte vreun străin, când Ortansa nu mai știa ce să creadă.

Întrebări și răspunsuri ascuțite, uși deschise, slugi grăbite cu lucruri în mâini, storuri lăsate și ridicate: bătrânii se pregătesc de vizite. În sfârșit, apare Mama, încorsetată, cu gropițele în obraji și mai rotundă în rochia de tafta neagră, întoarce mâna și dă să i se încheie mănușa lungă. Vorbește fără întrerupere, spune amintiri, păreri, bârfeli, toate în legătură cu vizita pe care voia s-o facă. La fiecare frază, aceeași reflecție: „Și Tata, care nu mai vine! ”

„Ne ducem la Rosinii, ofticoșii… Amândoi slabi, el lung și ea mititică. Adevărate scânduri… Împerechere nostimă, el tăcut și ea guralivă. Amândoi proști. Războiul a schimbat multe. Acum el e prefect și ea președintă la orfani… Au zi de

primire… Și Tata, care nu e gata! Se îmbracă încet parcă ar fi o cucoană! ”

Mama, într-un picior, se răzimă de ușă. Apoi ia loc pe colțul unui scaun vorbind mereu. Ortansa o ascultă vag. Mirel învârte în mână o carte. Catinca apare: „A spus domnul să mai așteptați! ”

Mama se enervează: „Dar eu ce fee? ” Apoi adăugă: „Ce om, Doamne! ”… Nu mai are răbdare. Se plimbă prin odaie și protestează fără încetare împotriva încetinelii Tatii. La urmă se oprește la fereastră.

În curte, Sultana dă de mâncare la păsări, împrejurul ei se înghesuie găini nervoase, cocoși războinici și claponi încrezuți. Sultana a iubit întotdeauna vietățile mici.

Ea îngrijește de pisici și de câini, ea hrănește păsările. Se apleacă la ele, împrăștde porumbul împrejur și-și mai păstrează și în mână. Câte un cocoș mai îndrăzneț îi ciugulește în palmă. Mamei îi plăceau scenele acestea. Se entuziasma pentru păsări, cum se entuziasma ușor pentru orice.

Privind și acum, Mama își aduce aminte de puii de curcă pe care, mai firavi, îi îngrijea ea singură. Se întoarce pe tocul înalt și străbate în grabă, cu pași mici de copil, camera, apoi coboară în curte. Ortansa o vede pe fereastră vorbind ceva cu Sultana și, adâncindu-și gropițele în obraji și umplându-și batista - ce-o ținea în mâna înmănușată - cu firimituri de brânză, cum începe să strige: „Copiii mamii, copii! ”

Astfel o găsește Mirel, care exclamă, făcând o strâmbătură:

- Vai, Mamă, asta nu e treabă pentru d-ta! Și Mama răspunde:

- Ce vrei, eu nu sunt mofturoasă!

Și cum Mirel n-o ascultă, Mama se răzbună asupra lui Tololoi, ce tocmai apare cu un ziar deschis mare în mâni:

- De când v-ați mărit, sunteți niște obraznici. Nu mai purtați nici un respect. Dar lasă odată gazeta

când îți vorbesc!

Îi păru însă rău de tonul aspru și începu glumeț:

- Ce vrei, eu sunt de vină! Prea mi-am răzgâiat mult copiii și nepoții. Nu vă puteți da seama cât vă iubesc! Copiii mamii! Și apoi, iar cu gropițele în obraji, strigă puii de curcă din nou: Copiii mamii, copii.

Rațele agită cozile, puișorii își saltă, dintre umeri, capul mititel…

Încet-încet, apare toată lumea, vine în preajma Mamii. Mirel întreabă deodată, fără nici o legătură:

- Ce ți-o fi venit, Mamă, să botezi pe unul din copii Ion? E un nume plat.

Dispusă întotdeauna la vorbă, Mama dă toate explicațiile:

- Povestea e lungă… Era să se numească cu totul altfel. Voiam să-l cheme Alfons.

Tușa Lina zâmbește, Mirel râde sarcastic, numai Tololoi, lângă ceilalți, cuprins în lectura ziarului, nu aude nimic. Mirel continuă cu întrebările:

- De ce Alfons? Familia noastră nu are nimic spaniol în înfățișarea ei!

- Într-adevăr, orice, numai spaniol nu, zice tușa Lina.

- Mie mi-au fost dragi întotdeauna spaniolii, începe iar Mama pe un ton sentimental. Țara cavalerilor! N-am avut parte și eu să văd țara aceea. Singurul meu ideal! Dumnezeu știe dacă voi mai avea parte în viață să mi-l împlinesc. S-o duce Mirel pentru mine, tot îi plac Iui drumurile. Numai să nu se amorezeze de vreo andaluză, că-s ticăloase! Auzi, Mirel?

Dar Mirel n-aude. Întreabă iarăși:

- Ei, și apoi?

- Dacă Tata n-a vrut! Și știi, când nu vrea Tata ceva, n-ai ce face! A spus că destule nume străine avem în familia noastră, vrea să-i poarte și cineva numele lui. Și l-am botezat Ion.

- Ce nume urât!

- Urât, dar nu-i nimic, e el om de treabă?

- Ți se vede cămașa Tololoi!

Tololoi întoarce capul, se uită urât la băiat, își trage pantalonii și apoi se depărtează tot cu ziarul deschis.

În urma lui, lumea râde.

În capul scării apare în sfârșit Tata, în mare ținută și cu decorații pe piept. Mama își aduce aminte de el.

- Dar bine c-ai venit! Știu că m-ai făcut să te aștept! Și se emoționează deodată: Vedeți ce bine e tatăl vostru? Nu sunteți nici pe departe ca el! Impunător! Atunci, la revedere la toți! Și să ai grijă de casă, Ortanso!

Se grăbește cu pași mărunți după Tata. Unul lângă altul, Tata corect, tăcut, cu pași măsurați, Mama repede, mică și rotundă, guralivă și cu gesturi multe, cu mâna de copil sub brațul lui, amândoi se îndreaptă spre poartă.

Ortansa suferea mult știind pe Mirel răutăcios. Când era el de față, avea grija tuturor vorbelor lui, aruncându-i priviri rugătoare și pline de mustrare. Mirel o asculta pe jumătate și uneori chiar încerca un răspuns:

- De, maman, așa sunt oamenii inteligenți, răutăcioși! Totuși, Mirel nu-și îndrepta împotriva tutulor săgețile sale veninoase. Astfel, pe Lilli n-o chinuia decât rareori, și atunci numai de plictiseală.

Cu ceilalți, timiditatea îl făcea politicos. De aici părerea bună ce o aveau streinii despre el. Față de atâta istețime de vorbă și de un spirit de observație așa de sigur, timiditatea lui era inexplicabilă. Pornea poate, în mare parte, din lașitate. Nu-i plăcuseră sporturile, și Ortansa, cu toată grija ei, nu pricepuse însemnătatea lor.

Își petrecuse vremea mai mult în casă, învelit la cel mai mic vânt, forțat să mănânce mult, când nu putea suferi mâncarea. Crescuse firav și înalt. N-avea putere și trebuise să suporte în școală glumele

rele ale camarazilor; acolo, în timp ce ceilalți se băteau și azvârleau cu pietre, el tremura într-un colț mai întunecos, cu groaza să nu i se întâmple ceva. Și, totuși, excursiunile îi plăcuseră și pe atunci, tot așa de mult. Lua parte la ele, învingându-și oboseala și teama de camarazi. Dar, pe cât putea, rămânea singur. Astfel, nu avusese niciodată prieteni. Atâtea răutăți mici, care pentru dânsul păreau enorme, îl învrăjbiseră. Simțea o veșnică revoltă, care-l făcea să nu doarmă, să tremure, să amenințe cu gândul și să sufere. Când știa sigur că vreun adversar e mai slab decât dânsul, se arăta nemilos. Nu bătea, dar râdea pe socoteala lui. Își arăta dinții într-un zâmbet strâmb și spunea vorbele care dureau cel mai rău.

Mare, își păstrase obiceiul. Își dădea seama de lașitatea lui, și aceasta îl făcea să se chinuiască. Se răzbuna cu glumele care i se păreau o minunată dovadă de inteligență. Era încântat de ravagiile pe care le făceau ele. Nefiind interesat, socotea grijile Ortansei inutile. Nu se simțea vinovat cu nimic.

Mirel își îndreptase răutățile mai cu seamă împotriva lui Tololoi, și Ortansa nu putea pricepe cauza. Tololoi nu le merita mai mult decât altul. Dimpotrivă, nu făcea nimănui rău și se arăta gata la orice explicații folositoare, mai ales în ceea ce privește istoria. Adesea Mirel alerga la dânsul când avea vreo nedumerire. Tololoi nu putuse fi niciodată ironic asupra neștiinții altuia, oricât de elementară ar fi fost, și adeseaori Mirel, când era potolit, se plimba cu dânsul - amândoi nu puteau sta locului - și vorbeau despre vreun fapt istoric. Dacă vorbele lui Tololoi erau fără șir, dacă nu răspundea niciodată la întrebări precis, totuși, din lunga lui perorație se putea prinde câte ceva. Se puteau afla lucruri interesante, chiar dacă nu de ele aveai nevoie atunci.

Și totuși, Mirel își potolea supărările mai ales asupra lui. Motivele erau multe. Știa sigur că n-o să i se riposteze. Nu se temea nici de supărări mai

puternice și nici de răspunsuri bune, care l-ar fi făcut să tacă. Cu toate aceste, Tololoi avea uneori spirit. Lipsa totală de voință îl făcea însă să nu se folosească de el ca de o armă. Într-adevăr, Tololoi era incapabil să ia vreo hotărâre și era prea neîndemânatec ca să-și ascundă slăbiciunea aceasta. Voia să-și ia doctoratul în istorie, se lăuda: „De mâine încep serios studiul! ”, pentru ca în ziua următoare să se dezvinovățească: „Iar mă doare capul! ” Mirel, deși sănătos, credea în boala unchiului său. Îl vedea deseori livid și, la masă, învârtind în pahar doctorii. Apoi chinul cu care gusta friptura oprită se băga de seamă. Nu enerva astfel faptul că din cauza durerii de cap cartea de istorie rămânea netăiată. Era însă supărător acel veșnic: „De mâne încep să citesc”, spus cu siguranță și apoi dezmințit. Așa era Tololoi în toate împrejurările.

Făcea proiecte de ani de zile că: „La toamnă plec la Paris”, sau: „La primăvară îmi iau doctoratul”, pentru ca apoi toate să fie uitate; ori, în cazul vreunei observații sarcastice asupra împlinirii lor, nega totul. Mirel era hotărât. Din cauza grabei și exactității cu care își executa planurile, Ortansa, căreia îi plăcea chibzuiala îndelungată, îl numea „apucatul”.

Într-un minut, plănuise plecarea în Egipt. Urmărit multă vreme de neîncrederea celorlalți, își îndeplinise totuși gândul. Precis, nu prea admitea astfel lipsa de preciziune a lui Tololoi care, cu toate astea, nu-și mărturisea defectul nici măcar față de el însuși. Dacă ceilalți surâdeau ironic, el le dădea dreptate, numai ca să le facă plăcere; dar continua imediat mulțumit: „Asta o fac din filozofie… ” Băiatul adăuga: „E drept, filozofia celor leneși… ”, dar Tololoi, ocupat cu vreun ziar, nu-l mai asculta. Această hotărâre o arăta Tololoi și în gesturile lui, înghesuite, pripite, în râsetul zgomotos. Era inestetic în toate, și Mirel, cu gusturile lui artistice, avea pretenția să studieze

frumosul și urâtul și asupra oamenilor. Îi plăceau deci cuvintele bine întrebuințate și nu protesta împotriva unor neadevăruri care puteau să împodobească o povestire. Nu-i plăcea decât o anumită dezordine, pe care o avea el și pe care o numea, nu fără indulgență, „neglijență artistică”. Tololoi nu numai că nu avea o înțelegere a nuanțelor, dar își și bătea joc de ele: „Mofturi! ” Și cu oricâte explicații, era incapabil să-și schimbe părerea: „Am doar bun-simț! ”

Mirel se mulțumea atunci să răspundă, ascunzându-și cu greu ciuda: „Eu sunt artist, ce vrei! ” - la care se auzea mereu aceeași exclamație: „Să nu mănânci câteva zile, și apoi să vezi cum te lași de artă! ”

Inestetic era Tololoi în păreri, în înfățișare, dar mai ales în felul de a vorbi. Gângăvea zgomotos, dându-și despre orice părerea cu aceeași siguranță, abia ascultându-și tovarășul. Apoi cuvintele erau urât alese. Făcea mereu aceleași greșeli și, cu toată bunăvoința, nu putea să se dezbare de ele. Întotdeauna își termina astfel fraza cu câte un „parole d’honneur”. Spunea „miniuțios» pentru minuțios, și cuvântul, lovind așa de tare, părea întrebuințat la orice frază. Și, de fapt, îl spunea des. I se atrăgea atenția întotdeauna asupra pronunțării greșite. Provocând râsul, nu protestase nimeni contra acestei corijări. Deoarece Mirel exclama cu bunătate falșă: „E doar în binele lui! », nici Ortansa nu se supăra. Se reușise, după multă vreme, ca Tololoi, înaintea pronunțării cuvântului, să-și aducă aminte că-l greșește, și atunci, el, care se împleticea la vorbă ca de obicei, se încurca și mai mult. După o gângăveală penibilă spunea numai „minuițos», sau, în cel mai bun caz, „minuițios». Aceste stângăcii i se întâmplau mai cu seamă când voia să vorbească franțuzește. Spunea mereu „écoutez” și amesteca uneori în vorbă cuvinte românești. Aproba cu o mulțime de „da» puternic și, când voia să fie și mai categoric,

exclama un „Ba, oui! ”, lucru ce făcea pe Mirel să râdă și pe tușa Lina să zâmbească.

Atunci Tololoi rostea un „du-te la dracu! ”, mărturisindu-și neputința. Pentru băiat, exclamația era cea mai bună încoronare a succesului. Cu vremea, însă, se deprinseseră toți cu Tololoi. Mirel se enerva, protesta, și riposta îl costa pe el cel mai mult.

Spiritul lui de observație era atât de ascuțit, că nu-i scăpa nimic. Cu vremea se simțea așa de plictisit, încât reușita răutăților lui nu-l mai mulțumea. Ar fi vroit să-l prefacă pe

Tololoi și să facă să înceteze această stare pe care nervii lui nu mai puteau s-o ignoreze. Încerca cu toată bunăvoința, dar totul era inutil. Tololoi nu-și recunoștea decât foarte vag greșelile. La vreo observație mai întârziată, protesta cu convingere: „Da’ de unde! Eu nu vorbesc niciodată tare! ”

Când ceilalți veneau în ajutorul băiatului, atunci, dacă nu alerga la vreun motiv filozofic, spunea un „se poate! ” așa de indiferent, încât nu puteai primi victoria cu bucurie. Și la noi ocazii nega iarăși. Mirel trebuia să se mulțumească cu câte un „du-te la dracu! ”, supărat, uitat și el la primul ziar găsit.

Omul rămânea același, cu gesturile și cu vorbele lui, invulnerabil, având parcă scris pe fruntea răscolită: „Câinii latră, caravana trece! ”

Tololoi avea uneori spirit. Îl prezintă însă așa de greoi și râdea singur și așa de zgomotos, încât nu făcea efectul dorit.

Astfel, odată sosise la Tata, pentru câteva zile, un nepot mai îndepărtat, însurat de curând cu o italiancă. Se iubeau mult și-și strângeau mereu mânile, când se credeau neobservați. La masă nu scăpau ocazia să schimbe pe furiș câteva cuvinte italienești. Întotdeauna Tololoi, stângaci ca de obicei, dădea de gol șoaptele spuse în fugă prin câte un „ce? ” curios și indiscret. Apoi se scuza: „Un tic nervos! ”

Într-o seară iubiții se țineau înlănțuiți pe o

bancă, sub un măr. Tololoi apăru și el și luă loc lângă ei. Mirel îi găsi așa și făcu observația: „Ce pastorală! Păstorul și păstorița se iubesc, iar Tololoi face pe oaia! ”

„Și tu pe măgarul! ” Râseră cu toții. Mirel râse și el, ca să-și arate indiferența, dar după un sfert de oră băiatul se gândea mereu la gluma întâmplată. Ca să fie imparțial se simți obligat s-o spuie și celorlalți. La începutul povestirii fu însă întrerupt: „Ne-a spus Tololoi! ”

Mirel și-l închipui repezindu-se să-și spuie succesul, i se păru că aude un râs zgomotos și se depărtă dezgustat.

Astfel, la un loc, aceste cauze îl duceau pe Mirel pe urmele lui Tololoi, fără voie îl făceau să-l contrazică, să râdă de el, și la urmă să se enerveze.

O scenă produsă chiar de Ortansa îl făcu mult să sufere pe Mirel și să rămână la urmă și mai încurcat.

Ca de obicei, Mirel râdea pe socoteala lui Tololoi. Îi spunea că mănâncă urât și el protesta: „Da’ de unde! ”

Atâta necredință, sinceră de altfel, îl revoltă pe băiatul care uneori, din cauza zgomotului fălcilor de alături, era silit să părăsească masa. Nu mai încercă nici măcar să fie ironic. Tușa Lina îi veni în ajutor:

- Tololoi, nu te supără, dar nu mănânci așa de frumos.

- Poate, cine știe, oi fi fost vreodată mai nervos. Și adăugă sigur pe dânsul: Eu, care am prânzit numai în case bune.

Mirel spuse mai târziu Ortansei:

- Ce lipsit de spirit de observație e Tololoi. Habar n-are de ce se petrece cu dânsul sau cu ceilalți din jurul lui.

Ortansa protestă și îi făcu morală:

- Nu știu ce ai tu cu Tololoi! Vrei să mă chinuiești. Așa sunt oamenii și trebuie să-i iei cum sunt. Parcă tu nu ai atâtea defecte!

Răspunsul fu plin de încredere:

- Eu am darul observației! Cum observ pe alții, cu atât mai mult mă observ pe mine. Deci știu ceea ce sunt.

- De ce râzi atunci de păcatele pe care le ai și tu?

- Nu văd care?

- De pildă, crezi că mănânci mai frumos decât Ion (Ortansa îi păstra numele) , sau ești mai puțin neglijent, sau că ești mai puțin distrat. Citești mult, e drept. Dar care e rezultatul, dacă sari de la o chestiune la alta și n-ai răbdarea să termini nici una! Așa te-ai apucat de engleză, de piano sau de pictură! Acum le-ai lăsat pe toate! Râzi de felul cum vorbește Ion. Dar nu te auzi niciodată cum amesteci cuvintele? Mă doare că-ți spun asta, dar tot sper să te mai corijezi. Ion e stângaci, dar tu de câte ori nu ești la fel! Eu nu te pricep încă! Ai momente de obrăznicie și alteori te apucă timiditatea și-ți roșește toată fața. Uneori ești așa de rău, și alteori ai inimă bună. Mirel dragă, nu mai fi rău cu Ion. Nu vezi cât mă nenorocește asta?

Tușa Lina, care ascultase nevăzută, își făcu apariția și conchise - cu vocea ei subțire:

- Are dreptate Ortansa, Mirel seamănă foarte mult cu Tololoi; și, protectoare: Dar nu trebuie să exagerăm. Mirel e mai drăguț ca fizic.

Preocupat de toate actele lui Tololoi, la început în glumă și la urmă fără să vrea, Mirel era nedrept cu alții, cu tot gestul de dreptate. Ortansa îi făcea deseori mustrări. Atunci se împotrivea cu vorbe multe, găsind totdeauna o apărare. Rămas singur, mai puțin încrezător în sine, se întreba cu frică dacă nu cumva se înșală. Își observa preocuparea numai pentru anumite persoane, în timp ce asupra altora din apropiere nu putea spune un cuvânt de bine sau de rău. Spiritul lui de observație — mândria lui veșnică — era foarte capricios: nu se îndrepta decât asupra celora care îl interesau. Acest interes, la rândul lui, era de precizat. Dintr-o dată, fără motive, se oprea asupra cuiva și observa

atunci ceea ce alții nici nu bănuiau.

Mirel își mărturisea inegalitatea cu care își risipea răutățile. Ca să se scuze, cugeta:

„Sunt un artist și nu aleg decât ceea ce e interesant din ceea ce ne înconjoară. Poate sunt nedrept. Dreptatea sau nedreptatea nu sunt însă valori estetice, singurele care mă preocupă. Și apoi nu pot să fiu învinuit că sunt orb, că alții pot face din mine ce vor. Sunt destul de lipsit de prejudecăți ca să pot presupune orișice… Se poate ca Tololoi să fie, în afară de fizicul lui și de stângăciile sale - singurele pe care le urmăresc - un om de geniu. Se poate ca Mary - îmi permit închipuirile cele mai nesocotite - să nu fie așa de pură după cum pare. Se poate iar ca Mama, care e așa de bună, să aibă un trecut dubios, tatăl meu să fie un prinț sau un țigan, să mai am frați sau surori prin pensioane; toate aceste nu pot să mă supere pe mine, să mă micșoreze și să dea dreptul altora să mă învinovățească de neobservație; ele chiar de mi-ar fi țipate, nu le-aș auzi: Nu mă interesează. „

Vorbe multe ca să se împace cu sine însuși, căci adevărul lor nu-l controlase niciodată. Poate că prima întâmplare care ar fi schimbat ceva din rostul familiei lui, așa cum și-l închipuia el, l-ar fi pus pe gânduri.

Într-o zi Tata dete un mare dejun politic. Pregătirea se făcu cu mulți nervi. Discuția fusese mare dacă să ia parte și familia, și cine anume din familie, însă imediat ce Tata fusese pus în curent, hotărâse: „Va fi o masă serioasă numai de bărbați”. Mama protestă cu multă iscusință: „Dar atunci nu voi putea lua parte la discursul tău”. Una din vechile pretenții ale Mamei era să-l audă pe Tata ținând discursuri, dar Tata, cu toată importanța lui, se eschiva aproape totdeauna. Fu și acum concludent: „Eu nu vorbesc”. Se porniră, pe diferite tonuri, o mulțime de „imposibil” din partea Mamei și a tușei Lina. „Nu se poate să nu vorbești! S-a făcut dejunul cu gândul de a împăca

dezidențele din partid pe nesimțite și de a apropia pe Duma de Vulpescu. Înainte de masă vor fi conversațiile particulare, iar la masă vei face aluzia, ca astfel tratativele să poată intra într-o fază definitivă. ”

Tușa Lina conchise: „E momentul să-ți arăți abilitatea legendară”.

Vorba „abilitate” plăcu și fu apăsată apoi de Mama, întovărășită de exclamări sentimentale. Tata nici nu voia să audă. Brusc, întrerupse Tololoi discuția: „Știți ce, nimic mai simplu, voi vorbi eu”.

Mirel, care se amuza ca la teatru, aprobă izbucnind: „Da, va vorbi Tololoi”.

Tușa Lina se grăbi și ea să spuie că ideea e bună, iar Mama, după o ezitare, primi. O nouă discuție se ridică asupra hainelor pe care Tololoi trebuia să le îmbrace cu această ocazie. Atâta grabă era ca el să nu-și schimbe ideea, că toți îi căutau și îi curățau câte ceva. Cu toții îl încurajau, unii cu bună-credință, alții ironic. Tololoi nu asculta sau se mulțumea să facă câte un spirit. „Nu pricep numai dacă pot să-mi iau doctoriile în fața lor”.

Ziua fatală veni. Bărbi respectabile, haine negre, conversații grave. Din când în când cuvântul „în definitiv” predomina.

La masă însă Tololoi își uitase complect rolul. Tata îl privea cu înțelesuri, iar dânsul îi răspundea prin zâmbete afectuoase. Vulpescu și Duma mâncau fără vorbă, aplecați pe farfurii. Mama, care în camera alăturată se plasase chiar lângă covorul pus în locul ușii anume, și care chemase prin preajma ei toată familia exclamând mereu: „O! Ce emoții, mes chers enfants! ”, acum da semne de o nerăbdare plină de primejdii. „Imbecilul! Îmi vine să intru acolo să-l cert. Nu trebuia să se ofere dacă nu era în stare! »

Ortansa nu mai știa cum să o împace. „Liniștește-te, Mamă, pentru Dumnezeu, gândește-te că e băiatul tău. ” Dar din partea lui Tololoi nu venea nici un semn. Mama trimise pe un servitor

să-l cheme discret, și perfect se auzi răspunsul lui Tololoi: „Vin! ” Apoi se sculă și din picioare începu să vorbească cu vecinul. Mama iar izbucni: „Asta e în stare să spuie la toți că l-am chemat”.

În sfârșit, când Tololoi dete cu ochii de Mama, roșie de mânie, își aduse aminte dintr-o dată, și, fără să mai aștepte vreo vorbă, se întoarse înapoi la masă. Își turnă dintr-o sticluță roșie câteva picături în paharul de șampanie și se ridică. Plecarea lui, întovărășită de acel „vin”, întoarcerea lui bruscă, pregătirile lui așa de inabil făcute făcuseră pe mulți să observe scena, și acum se distrau. Tata răsuflă ușurat și își întinse urechea; cu toții se întoarseră spre Tololoi. Vulpescu și Duma, știind că despre ei era vorba, deveniseră gravi. Tololoi încercă să vorbească, își drese glasul, articulă ceva, aruncă prematur un deget în aer, se încruntă aruncând o privire ascuțită printre asistenți, apoi își căută batista, nu o găsi în nici un buzunar, luă atunci șervetul de pe masă, își scoase ochelarii și începu să și-i șteargă grăbit.

Din partea cealaltă a mesei se auzi un „domnilor” răspicat. Era Tata, care, galben la față, impunător ca un patriarh, salva situația.

Ziua plecării venise repede. Cu o seară înainte, toată lumea părea. Tușa Lina risipea sfaturi, se arăta tristă și dădea pregătirii o importanță nemăsurată, ca să-și arate interesul. Mama, învârtindu-se pe un scaun, gesticula neobosit și, vorbind mereu, repeta la fiecare frază: „Și Tata e de părerea asta! ”

Tololoi își spunea și el părerea, zgomotos ca de obicei, aruncându-și, spre mai multă argumentare, două degete înțepenite în aer. Apoi se întrerupea pentru câteva clipe, cu ochii pe un colț din ziarul care servea la împachetat. Se uita deseori la ceas și, totuși, de era întrebat, nu știa să spună ora.

Mary, singură, fără să-și piardă calmul, așeza în ladă lucrurile cu îngrijire, dantelele subțiri și panglicele de toate culorile. Aproba totul în tăcere,

zâmbind.

Ortansa ducea grija lui Mirel. Orânduia cu băgare de seamă geamantanul, dând totdeodată povețe de ascultare și de cumințenie. Dar băiatul n-o auzea: Nu-i plăceau sfaturile pe care Ortansa le împrăștia întotdeauna cu dărnicie. Era cuprins de melancolia plecării.

Îndrăgostit de frunze și de flori, îi părea rău ori de câte ori le părăsea. Lăsă pe Ortansa în mijlocul vorbirii și ieși în curte. Liniștea serii începuse să se lase. Își aduse aminte de zgomotul de odinioară, când Tata nu vânduse încă moșia, de oameni mulți, de vitele blajine… O tristețe apăsătoare îl cuprinse.

Deschise portița și se strecură în grădină.

Merii încărcați își târau crengile de greutatea rodului. Pomușoara își scânteia bobițele până departe în noapte. Macii, în grămezi, sângerau pe iarba proaspătă. Un parfum puternic și sănătos izbi pe băiat, și deodată, neașteptat, o bucurie ascuțită îl străbătu. I se păru că vede palate de marmoră, luminându-se pentru dânsul și, în muzici nebune, dănțuitoare sprintene îl ademeneau. Auzi aplauze, chiote, zgomote de trăsuri. Imaginea capitalei îl cuprindea, halucinatoare. O forță nouă îl pătrunse. Trupul lui firav se simți împrospătat. Fără frică, ar fi fost în stare să se ia la luptă… Se vedea așa de fericit, că nu mai putea să-și suporte fericirea. Întinse mânile în aer și se încordă cu un țipăt de bucurie. Apoi o porni la goană prin toată grădina, călcând peste straturi. În fața unui nuc bătrân se opri. Apucă o creangă apropiată și se cățără pe ea. Urcă apoi sprinten, curagios, cum nu mai făcuse niciodată, și nu se opri decât în vârf de tot, pe o creangă subțirică, îndoită sub greutatea lui. Se propti în picioare și, abia răzimat, îndnse mâinile încă o dată în aer. Rămase multă vreme acolo, cu gura întredeschisă, cu ochii înțepeniți spre depărtări, ca și cum ar fi vrut să privească lumea întreagă.

Când se dădu jos, bucuria îl părăsise. Se întoarse

în curte, și de acolo se depărtă tot mai mult printre brazi. Seara se lăsase de tot. În fereastra lui Mary, o lumânare cu luminița ei mică se încerca să străbată întunericul. Nu se mai auzeau zgomote în strada pustie, doar pomii foșneau ușurel. Narcisele își înnegriseră petalele cu noapte. Mirel se simțea mai trist ca niciodată. Se văzu din nou mic și neînsemnat, frământat de doruri neîmplinite. Auzea în muntele care nu se mai putea vedea un vuiet surd; îi rostogolea parcă numele, din stâncă în stâncă, cu o chemare zadarnică, căci el nu se simțea în stare să meargă acolo. Rămase cu capul în mâni, pe o bancă, fără gânduri, cu sufletul gol. În aer se pregăteau minuni. O luminiță subțire, dar puternică, străbătu spațiurile. Apoi lumina se mări tot mai mult, cuprinse molcom toată natura, strecurând, prin întunericul frunzelor, pete de beteală.

Candela cerului, luna rotundă, apăru în sfârșit întreagă.

Și atunci, deodată, o muzică înceată și mângâietoare tremură peste fire. Încremenit, Mirel ascultă fără să priceapă. Sunetele egale, abia atinse, se frământau toate în jurul lor neobosit. Melodiile fugeau înaripate, zânele glumețe se îndemnau la joc. Dar lanțul se rupea mereu și jocul nu putea porni. Voci abia auzite și tragice le opreau. Câteva note stinghere turburau întreaga bucurie. O melancolie suavă și îmbălsămătoare chinuia lumea. Și pentru prima oară Mirel pricepu tot cuprinsul acestei melancolii. Întovărășită de danțuri, se auzea și mai tragică. Rămase încovoiat ca în fața unei revelații.

Așa cum spusese Mirel, și mai bine decât spusese dânsul, Lilli, mititică, cu ochii limpezi, cânta din Mozart, în noapte.

A doua zi, în zori, cu Mary și Tololoi în fund, cu Mirel pe scăunaș, trăsura urui spre gară.

Într-o stradă tăcută, printre pomi, se ridica, subțire și înaltă, casa lui Mary. Albă cu totul,

dantelată, îngrijită și împodobită la ferestre cu flori roșii, avea o înfățișare gingașă și primitoare. Fără să se ocupe stăpânii, baba Lina, slugă bătrână, avea grije de toate. Maiy nu știa nimic din rânduiala Linei. Bătrâna apărea deodată acolo unde era nevoie de curățit. Ochii ei iscoditori și iuți vedeau imediat lucrul care nu mai era la locul lui și apoi dispărea tot așa de ușurel. Apartamentul lui Mary, de la etajul de sus, era astfel admirabil îngrijit.

Camerele de jos însă arătau mai puțină curățenie. Cu toate protestările babei, Tololoi nu putea fi schimbat. Capetele covorului erau veșnic întoarse, și pe masă se înghesuiau zeci de ziare mototolite, iar după strânsul mesei, la prânz, apăreau apoi noi firimituri pe cuvertură. În camera lui Tololoi, îndeosebi, Lina renunțase de mult să mai facă vreo ordine. Orice gând de îmbunătățire era zadarnic. Învălmășite, pe masă, pe pat, pe scaune, pe sobă, pe jos, haine și ziare rupte, cărți deschise, creioane fără vârf, nasturi, cravate…

Totuși, Tololoi reușea să-și găsească îndată orice lucru de care avea nevoie și protesta împotriva oricărei orânduieli, care mai mult l-ar fi încurcat.

În preajma sosirii stăpânilor, baba Lina începuse o nouă grijanie. De dimineață doctorul Walter își făcuse apariția cu întrebarea:

- Cu ce tren sosesc? Baba nu știa să răspundă.

- Ce curios! Și adause plictisit: Oamenii ăștia n-or să învețe niciodată să fie exacți!

Lina, fără să înțeleagă ceva, aprobă. Apoi Walter dispăru, și spre seară se arătă din nou.

- N-au venit? Și la răspunsul negativ: Fantastic!

Își atârnă în cuier, cu grije, paltonul și pălăria. Trase scaunul cu speteaza înaltă, și drept, picior peste picior, cu o mână bătând nerăbdător în lemn, aștepta.

Doctorului Walter nu-i plăcea niciodată să vorbească despre familia lui. Totuși, înfățișarea-i englezească îi destăinuia originea. Era înalt și

drept, cu trăsături energice, cu privirea hotărâtă. Râdea rareori, sarcastic. În gesturi și în îmbrăcăminte se arăta de o eleganță căutată, dar fără excese. Numele lui adevărat era Wardley; Tololoi, care-l cunoscuse din școală, neputând spune cuvântul, simplificase: „Walter”.

Cum doctorul venit de copil mic în România, uitase cu desăvârșire de strămoșii nordici, își păstrase numele nou.

În sfârșit, se auzi o trăsură oprindu-se și apoi o sonerie. În ușă apărură Mary, Tololoi și mai în urmă Mirel. Mary zâmbi și spuse bucuros, întinzând mâna albă:

- Bine te-am găsit, doctore!

Mirel observă același zâmbet prietenesc care îl întâmpinase și pe el altă dată. Îi păru rău că nu era nici o deosebire între dânsul și un străin.

Tololoi înaintă zgomotos, cu vorbe multe:

- Ce faci, Walter? Nu te-am văzut de mult! Te-ai îngrășat, măi, fire-ai al dracului!

Walter aplecă încetișor capul, corect. Mary surâse iarăși:

- Îmi dai voie să-ți prezint pe nepotul Mirel, cavalerul meu!

Doctorul strânse ceremonios mâna băiatului și se recomandă:

-Walter!

Mirel se simțea măgulit de importanța pe care i-o dăduse omul elegant. Ușurel, fără să-și scoată pălăria, Mary se așeză pe scaun, apoi se plânse cu același zâmbet:

- Un drum așa de lung! N-a fost prea simplu pentru mine! O să trebuiască să mă îngrijești bine de tot!

Walter făcu un gest:

- La dispoziție…

Tololoi întrerupse:

- Nu mai avem nevoie de tine, Walter. Nevastă-mea e sănătoasă.

Mary, protestă încetișor, dar hotărât:

- Dimpotrivă, nu mă simt bine deloc. Acolo aerul era prea tare pentru mine!

Tololoi exclamă mirat, ca și cum acum ar fi aflat pentru prima oară:

-Așa?!

Apoi, găsind un ziar vechi, uită de ceilalți. În timpul acesta, Mary povestea mereu:

- Da, am petrecut bine acolo… dar n-o să mă mai duc multă vreme… M-am deprins aci cu lucrurile mele, cu liniștea mea… Acolo mă turbura orice zgomot… Am fost obligată să-i vizitez… Nu-i mai văzusem de mult… De altfel, oameni așa de buni cu toții!… Să vezi pe mama lui Mirel! O minune! Dar dacă eu sunt bolnavă și am nevoie de îngrijire specială… Ai să te îngrijești puțin și de mine, nu-i așa, domnule doctor?

Walter aprobă cu seriozitate, apoi Mary continuă:

- Să îngrijim și de Mirel. Mi l-a dat în seamă mamă-sa. Călătorește mult, nu mănâncă. E păcat de el! Nu e așa, Mirel, că o să mă asculți?

Walter spuse și el:

- O să fie în îngrijirea mea specială.

- Desigur, spuse iar Mary.

- Uite, domnule doctor, dacă vrei, ai putea chiar acum să mă vezi, sunt așa de fricoasă! Mă tem să las să treacă timpul.

- Tocmai vroiam să propun…

- Și ai să fii bun să aștepți puțin… Numai să mă curăț de drum. Trimit să te cheme într-un sfert de oră… Nu-i așa că nu-i prea mult?

- Oricât, pentru dumneata…

Mary se întoarse atunci către Lina, care nu se îndura să se depărteze:

- Lino, odaia roz o dăm lui Mirel. N-avea grije, e un băiat foarte ordonat! Te duci, Mirel, să-ți arate odaia? Și, zâmbind încă o dată, mlădioasă și fără zgomot, Mary urcă scara împodobită cu covoare românești înspre camera ei.

Sosirea acasă o făcuse pe Mary mai vorbăreață

ca de obicei. Chiar începuse, tot fără zgomot, să întrebe, să se roage, să se plângă…

Walter își reluă locul, picior peste picior. Tololoi, lângă fereastră, cu ziarul deschis în mână, părea că uitase de ceilalți.

După puțin, baba Lina apăru în capul scărilor:

- Domnule doctor, vă cheamă duduia…

Walter, cu o mână la spate, porni grav pe urmele babei. Tololoi întoarse capul, în sfârșit, și strigă:

- Vezi, Walter, spune-i că e bine; nu mai poate merge multă vreme așa!

Doctorul replică:

- Îmi voi face datoria!

- De doi ani nu faci decât asta! Să știi că aștept aci răspunsul.

Și reluă ziarul.

Vizita doctorului se prelungi aproape o jumătate de oră, și Tololoi da semne de nerăbdare. Dar tocmai când se auzi o ușe deschizându-se, Tololoi, complect distrat, cu ziarul în mâni, își luă pălăria și ieși în stradă. Doctorul găsi, astfel, numai pe băiat. Fără să arate vreo mirare, începu ceremonios:

- Să nu te îngrijești, cu timpul o să se facă bine. Trebuie însă multă, multă răbdare. Boală de nervi… Inimă slabă… dar nici un pericol. Mai cu seamă să nu fie contrazisă, și, dacă se poate, să aibe distracții… Bineînțeles, distracțiile care îi plac. Și, întinzând mâna: - încă o dată, să n-ai nici o grije.

Mirel se crezu dator să mulțumească, încruntând din sprâncene.

În prag, Walter își opri pasul; păru că-și amintește ceva:

- Scuză-mă, vreau să te întreb, cum te mai simți?

- Bine, de ce?

- D-na Mary se îngrijește de slăbiciunea d-tale. Nădăjduiesc

- Că nu e nimic serios. În orice caz, o să-mi permiți, când vei vrea, bineînțeles, o mică

examinare… N-o să te plictisesc prea mult.

Mirel își ascunse timiditatea sub o glumă:

- O, domnule doctor! Dragostea cucoanelor e într-adevăr copleșitoare! N-am avut niciodată nimic!

Doctorul răspunse cu aceeași seriozitate:

- Cu atât mai bine… În orice caz, o să viu mâine special pentru dumneata… La revedere! Și întinse încă o dată mâna…

Această politețe exagerată tulbură pe Mirel.

Walter vorbise cu dânsul cum nu mai făcuse nimeni niciodată. Nu-l mai considera un copil.

Totuși, timiditatea lui îl oprea să se bucure prea mult de delicatețea doctorului… Se simțea roșind.

În stradă Walter auzi o exclamare zgomotoasă și neașteptată:

- Bonjour, Walter! Ce mai e cu tine?

Tololoi îl strângea în brațe, ca și cum l-ar fi văzut pentru prima oară.

Doctorul nu-și pierdu însă cumpătul.

- Am căutat pe doamna Mary…

- A! Bine zici! E bine, nu-i așa?

- Nu e chiar așa de bine pe cât crezi!

- Ce tot are? Eu nu văd nimic!

- Tot așa!…

- Hm! Ascultă, Walter. N-ai putea să spui ce are, în fond, că eu tot nu știu! Ce dracu, de doi ani de când ține boala!…

- Inimă, anemie, nervi… Toate la un loc…

- Bine, dar atunci n-o să se mai facă niciodată bine!

- Sper că doctoriile prescrise o să-i facă ceva… De inimă să n-ai grije… Nervii sunt de vină în toate.

- Dar de unde nervi? Eu o văd foarte calmă!

- Boala de nervi se prezintă la fiecare în alt fel. Cei cu izbucniri sunt cei mai puțini nenorociți… cel puțin pentru ei…

- Și va să zică… viața în comun tot nu e posibilă?

Doctorul avu o clipă de gândire:

- Deocamdată nu!

-Teribil!

Urmă o tăcere, dar care se rupse îndată.

- Ia te uită, Walter! Ce femeie frumoasă! Extraordinar! O doamnă înaltă, puțin cam corpolentă, traversa strada. Tololoi o urmă cu ochii.

- Strașnică femeie!

Doamna dispăru. Tololoi, fără să mai adauge nici un cuvânt, deschise un ziar și se depărtă spre casă, cu pași inegali, mai repede, mai încet, sau oprindu-se în loc, după importanța lecturii.

Doctorul Walter plecă și el fără să se mire.

Acasă Mirel aștepta singur la masă. Tololoi sosi în sfârșit. Mary trimise veste prin baba Lina că, obosită peste măsură, se culcase.

Mirel rămase astfel numai cu unchiul său. Se simțea plictisit, dar își aduse aminte de rugămintea lui Mary: „O să-i ții de urât lui Tololoi».

Puse o întrebare asupra lui Ludovic al XV-lea. Atât a fost de ajuns. Cu același zgomot, cu aceeași lipsă de plan și stângăcie în vorbă, cu numele proprii spuse rău, Tololoi povestea sute de fapte mărunte din cine știe ce carte. Uitând toată nestatornicia cu care erau înfățișate lucrurile, băiatul asculta cu atenție, învinovățindu-se de neștiinta lui.

Seara după ce se stinse lumina, Mirel auzi, în depărtare, zgomote de trăsuri și tramvaie, și în închipuirea lui flutură un râset ademenitor. Se simți fericit.

A doua zi, gusturile vagabonde ale lui Mirel fură oprite chiar de la început. O ploaie murdară și egală curgea din norii cenușii, vestind din vreme toamna. Cu fruntea lipită de geamul ud, băiatul privea trist la apa care se prelingea neîntrerupt pe strada puțin aplecată, la trăsurile acoperite, rare, grăbite. Ar fi plecat totuși, nesocotit totdeauna în ceea ce privește sănătatea lui, dacă Mary nu ar fi

trimis pe Lina cu rugămintea mare „să nu facă imprudențe». Ascultă. Timpul trecu încet. În odaia de alături, Tololoi, după multe promisiuni, pe care nu i le ceruse nimeni, reîncepuse studiul istoriei. Prin ușa de sticlă, Mirel îl vedea cum nu-și mai găsea loc… Deschidea și iar închidea cartea, se plimba prin camere, apoi recitea un capăt de ziar. Făcându-se că nu știe nimic, băiatul îl întrebă tocmai atunci:

— Ce fericit ești că poți pricepe lucruri așa de subtile! Nu răspunse nimic, dar își reluă cartea. Spunea pe de rost, cu voce tare, încruntându-se și aruncând din când în când în aer cele două degete, cu câte un „domnilor" puternic. Apoi, obosit de sforțare, lungea cuvintele, înceta, pentru ca apoi, cu o nouă sforțare, pricinuită adesea de răutatea lui Mirel, să înceapă din nou.

Mirel se ferea să facă vreo întrerupere care ar fi semănat a întrebare. Tololoi era gata să dea deslușiri nesfârșite, tot ceea ce citise, oricât de minuțios ar fi fost, neluând seama că nu putea fi înțeles. Cu toate observațiile lui Mirel, Tololoi închise cartea definitiv, căutând o dezvinovățire:

- Destul pentru azi! Trebuie să mă învăț cu încetul.

Curând după aceea, Mirel îl văzu pe geam, cu umbrela prea mare pentru el, cu șireturile de la ghete fluturând, cu un ziar mare deschis, depărtându-se nepăsător prin ploaie.

Sub ploaia ce nu mai contenea, ziua trecea posomorâtă. La prânz, cum Mary nu se coborî, Mirel mâncă iarăși cu Tololoi. Pe la patru, Mary, tot așa de rozã și de zâmbitoare ca de obicei, apăru gata de plecare. Spuse în trecere câte o vorbă bună apoi adăugă:

- Eu mă duc la vizite… Încep cu Adela… Trebuie să te deprinzi cu mine, Mirel. Singura mea distracție e să-mi văd prietenele.

Și înainte de a pleca mai spuse:

- Să fiți acasă devreme! Avem pe Walter la

masă!

Mirel rămase nedumerit. Întrebă pe Tololoi:

- Cum pleacă Mary pe vremea asta?

- I-a adus doar Lina trăsură! Și continuă, cu chef de vorbă: Admirabilă inimă are Mary! Poartă de grije la o mulțime de rude sărace. Toate zilele și le pierde cu ele… Parcă n-ar putea să le trimeată ceva fără să se ostenească!… Nu vrea să m-asculte… Ce vrei? Dacă e gustul ei! Walter a spus să n-o contrazic.

Seara fu veselă și mulțumi pe toți. Florile, argintăria, sticlele, fața de masă și șervetele brodate, totul sclipea sub becurile aprinse. Mary, tăcută de obicei, acum povestea tot timpul. Exclama, protesta, se revolta, se plângea mereu, cu zâmbetul ei minunat, cu aceeași grație și lipsă de zgomot. Mirel se mira în fața transformării. Walter, impecabil ca totdeauna, își purta cu eleganță hainele de modă ascultând cu interes pe oricine ar fi vorbit.

Tololoi vorbea cel mai mult, zgomotos și luând parte, cu toate acestea, foarte puțin la discuție. Un amic, avocat, îi arătase un pasagiu din Demogue. I se păruse interesant pentru el, care era competinte în toate, și acum încerca să-l povestească.

- Se poate contracta cu tine însuți! Exemplu: o femeie are jumătate de casă ca dotă. Deci sub administrarea bărbatului. Cealaltă jumătate îi revine mai târziu ca moștenire: o administrează astfel ea însăși. Ea poate face cu dânsa, astfel, un partaj! Bineînțeles, francezii n-au textul de lege, germanii însă admit în anumite cazuri…

Walter asculta cu atenție, și din când în când cerea câte o mică explicare ca să priceapă mai bine. Mary zâmbea, părând că înțelege despre ce e vorba. Numai Mirel își permise un „foarte interesant» ironic.

Walter devenea din ce în ce mai neprețuit. Călătorise mult, și băiatul nu mai contenea cu întrebările. Dacă doctorul observa mai puțin

pitorescul țărilor, studiase în schimb cu de-amănuntul oamenii și obiceiurile. Mirel găsi o scuză pentru lipsurile doctorului: „Și Montaigne făcea la fel! »

În istorisiri, doctorul numea, printre prieteni, câțiva duci și conți, și faptul impuse băiatului. Tololoi întrerupea zgomotos, gata să-și spună părerea. Numai Mary tăcea. Asculta cu ochi mari, cu gura admirabilă întredeschisă. Într-un târziu, vocea ei mică și melodioasă reuși să întoarcă conversația:

- Și pe mine nu mă bagă nimeni în seamă!

Părea un copil mic care se alinta. Doctorul Walter spuse încetișor:

- Pe d-ta te purtăm tot timpul în gândul nostru, ori despre ce am vorbi, cu grija cu care porți un lucru prețios și delicat, de care te temi să nu se strice!

Tololoi întrerupse cu un râs sacadat:

- Doctorul, doctorul! El numai la sănătate se gândește!

Mary întrebă glumeț:

- Sentimental?

După o mică tăcere Walter răspunse:

- Ploaia și frigul sunt de vină poate… Și țările calde de care vorbeam… Și apoi reluă tonul Iui obișnuit: Boala de nervi de care suferiți…

Mirel se uita curios la Walter. Doctorul devenea pentru dânsul tot mai interesant. Gesturile măsurate, eleganța vorbelor, cunoștințele vaste, politețea nedezmințită, toate impresionau și, uneori, cu toată înfățișarea masivă, câteva umbre de melancolie. Poate dureri ascunse, frământări, la fel ca la Mirel… Băiatul se mândrea cu supărările lui, căci îl făceau să trăiască intens. Dar el nu avea tăria înfrânărilor în dânsul și izbucnea adeseori. Și bănuia la doctorul o putere de reținere gigantică. Cu gândul mereu la literatură, apropie pe doctor de imaginea lui Vigny: aceleași dureri nemărturisite. Când Mirel izbutea să se reculeagă de sub

farmecul povestitorului, se întreba dacă nu se înșală. Glasul ceremonios și rece al lui Walter continua vorbele măsurate.

Conversația fu întreruptă de soneria telefonului. Tololoi, ca de obicei, se repezi la aparat. Niciodată nu păruse mai stângaci decât acum: vorbea tare, apoi șoptit, și deodată începea să țipe, încurca cuvintele, repeta mereu: „Aud? ” Nu înțelegea ce i se spune, cerea să i se vorbească mai tare, ridicând însuși glasul, și apoi se răstea celor din cameră, cu toate că nu vorbea nimeni:

- Dar tăceți din gură!

După zece minute de chinuri, Tololoi închise telefonul.

- Au greșit numărul!

Mirel se uită la cei doi bărbați și făcu comparație: unul urât, stângaci, inestetic; celălalt socotit, elegant, plin de atenții. Privirea îi alunecă apoi spre Mary, albă, sclipitoare sub lumina bogată, cu o floare roșie în părul de aur, minune de grație, și care, ca și cum nu-și dădea seama de nimica, surâdea ca întotdeauna.

După multe rețineri din partea lui Mary, deloc obosită, doctorul plecă. Mary nu mai întârzie mult. Spuse bună seara cu vocea ei caldă și melodioasă, apoi urcă fără zgomot scările. Mirel se uita nedumerit după arătarea suavă ce dispărea printre covoare. Întoarse o privire ascuțită către Tololoi, rămas la masă, și intră în odaia lui plină de întuneric. Afară ploaia bătea neîntrerupt în geamuri.

A doua zi o șuviță de soare, strecurată prin dantela perdelii, trezi pe Mirel. Curând după aceea, tocmai când Tololoi întredeschise cărțile, Walter apăru impecabil, în haine de sport, cu o pelerină sub braț:

- Am venit să vă iau la o plimbare cu automobilul.

Tololoi exclamă turbulent:

- Bravo, Walter! Ce idee genială. Tot n-aveam

ce face! Și închise cartea.

Mirel spuse ironic:

- Să nu-ți pierzi obiceiul studiului.

- Pentru o zi, nu-i nimic! Și țipă Linei: Du-te de întreabă pe Mary de nu vrea să meargă și ea! De altfel, slabă nădejde. Se scoală așa de târziu!

Walter întrebă pe Mirel:

- Nu-i așa că nu-ți displace o plimbare de dimineață?

- O, nu, eu nu merg. Mulțumesc!

- De ce nu? După ploaie aerul e curat și drumul fără praf. Am auzit că te interesează bisericile vechi… Putem vizita câteva!

Mirel protestă, cu toată dorința de a vedea lucruri noi:

- Sunt obosit!

Tololoi izbucni:

- Obosit! ?… Minciună sfruntată! A dormit 12 ore! E încăpățânat, ascultă-mă pe mine!…

Cum el avea veșnic insomnii, îi bănuia pe toți de somn îndelungat. Walter insistă:

- Nu sunt lucruri extraordinare prin împrejurimi, dar. În orice caz, palatul de la Mogoșoaia trebuie văzut. Epoca lui Brâncoveanu, când se adunau împreună atâtea stiluri. La Mogoșoaia sunt influențe venețiene. Este o loggia minunată. Și totuși tradiția bizantină nu e ruptă… Și totul ce e mai rar, e bine armonizat. Trebuie să vii s-o vezi!

O voce catifelată foșni în capul scării, închizând discuția:

- Desigur, Mirel vine cu noi!

Și Mary apăru albă și zâmbitoare.

Tololoi exclamă:

- Ia te uită la Mary! Curioase mai sunt femeile! Câteodată nu părăsesc patul pentru o zgârietură, și altă dată mai voinice ca bărbații! Aplaudă: Bravo, Mary!

Vocea lui Mary glumea armonios:

- Să n-aveți grije, n-o să vă împiedic în strengăriile voastre!

Tololoi făcu haz, apoi zise serios:

- De vizităm mănăstiri, să mergem numai pe la călugărițe! Mă interesează foarte mult!

Mirel se uită urât la dânsul.

În automobil, Tololoi ceru locul lângă șofer, nu de politețe, ci ca să fie mai puțin zdruncinat. Doctorul, după multe insistențe inutile, luă Ioc în fund, lângă Mary. Mirel ședea pe scăunel în fața lor. După cum spusese Walter, timpul era minunat. Un aer răcoros și limpede lovea în față. De o parte și de alta se întindea grâul galben, gata să fie cules. Tololoi întoarse capul, ca să-și dea părerea asupra agriculturii.

Walter întrebă:

- Suntem pe drumul spre Pitești. Dacă aveți vreo dorință, puteți să mi-o spuneți.

Tololoi exclamă:

- Mie mi-e indiferent!

Walter continuă:

- Putem face călătoria cât de lungă. Nu v-am făgăduit prea mult, că mi-a fost frică să nu vă speriați. Dar dacă doamna Mary nu se simte obosită…

- O! Mie îmi face bine aerul…

Walter se arătă mulțumit:

- Atunci, încotro o luăm?

Și cum ceilalți tăceau, se întoarse spre Mirel:

- Care e părerea d-tale?

- Prin apropiere nu e nimic interesant?

- Oricât de departe! Mașina merge cu o sută de km pe oră.

- Aș spune Mănăstirea Hurezu… Dar nu știu!

- Așa, desigur, Mănăstirea Hurezu! Ceilalți nu au nimic împotrivă?

Tololoi aprobă cunoscător:

- Da! Planul nu e rău!

Automobilul o luă într-o goană nebună. Străbătu numai Curtea-de-Argeș, ca să nu se piardă timpul și făgăduindu-se o nouă vizită specială pentru Biserica Domnească. Apoi o porni prin păduri spre

Olt. Stejari enormi își împleteau frunzele, acoperind cerul. Fundul pădurii întunecate îngăima un vaiet. Oaspeții de o clipă tăceau. Numai Tololoi își spunea mereu părerea. Mirel, enervat, îl întrebă:

- Atâta frumusețe nu te face să meditezi?

Și el răspunse:

- Dar eu ce fac?

Ajunseră. O maică, albă ca varul la față, le ieși în întâmpinare.

Cu dânsa vizitară biserica, arhondaricul, bolnița. Mirel, priceput, dădea și el relațiile necesare. Cercetară cu de-amănuntul minunea lui Brâncoveanu, armonia picturilor maestre. Întârziară mai mult la stâlpii răsuciți în toate felurile de la intrarea locuinții stariței. Apoi mai departe, încercară o privire generală. Armonios se întindea șiragul de coloane, de-a lungul clădirilor, până în fund. Albe și proporționate se repetau mereu, și ochii, vrăjiți, alergau fără oboseală de-a lungul lor.

Tololoi întrerupse minunea:

- Numai stâlpii nu-mi plac, prea sunt monotoni!

Când ajunseră acasă, se înnoptase de mult. După ce, sub ploaie, orașul i se păruse lui Mirel gol și urât, acum, din fuga automobilului, luminile care se întretăiau, zgomotele și mișcarea îi încurcau observația. Nu putea reține decât o făgăduință pentru mai târziu. După masă nu mai putu răbda. Se îmbrăcă să plece. Tololoi voi să-l întovărășească. Mirel îi aruncă un: „ Vieux marcheur! Uită-te mai bine în oglindă! » Și se îndreptă singur spre necunoscutul stradelor.

O apucă încotro vedea lumini mai multe, citea nesăturat afișele, se oprea la fiecare vitrină luminată. Se uita după femei, le cerceta îmbrăcămintea și făcea reflecții. Venit cu intenția să petreacă, avea bunăvoință față de toate și admira orice îi ieșea în cale. Hoinări multă vreme și nimeri în sfârșit în fața luminilor de la intrarea unui varieteu. Coborî treptele și luă loc într-un colț

mai singuratic.

Pe scena mică începuse spectacolul. Femei urâte și bătrâne se perindau, încercând jocuri moderne sau cântând falș, cel mai adesea în ungurește. Aplauze teribile, ironice sau admirative, închideau fiecare număr, în timp ce diva reapărea trimițând o sărutare în aer.

Mirel nu voi să-și recunoască deziluzia. Văzând că ceilalți fac haz, nu bănui gustul îndoielnic la oamenii capitalei. Aprinse o țigare pentru prima oară și comandă o sticlă de vin. Programul înainta și femeile erau tot așa de urâte, dansând tot așa de prost. Doi gimnastici și un copil fenomenal pricinuiră noi furtuni de aplauze. Cortina căzu pentru ultima oară, și cei câțiva muzicanți începură furioși un marș.

Lumea se îndrepta parte înspre garderobă, parte spre o sală alăturată cu bufete și cu uși acoperite cu perdele. Mirel examină camera și văzu la o masă câteva din dănțuitoarele de pe scenă. Erau îmbrăcate colorat, cu panglici multe, și vorbeau răgușit între ele.

„Aci e scump! ” gândi Mirel, și se îndreptă spre ieșire. În stradă o luă pe ulițe mai dosnice. Inima îi bătu cu putere. Cele câteva picături de vin îl făceau să se clatine. La un colț de stradă întunecat zări femei multe, plimbându-se într-o parte și alta. De aproape le văzu galbene la față, cu ochii ascunși sub vopsea, cu buzele roșii; lacome, privirile tuturor se îndreptau înspre Mirel. Unele îi făcură semne, altele îl chemau lămurit. În mijloc, se deschidea o ușe asupra unei curți întunecoase. Se auzeau cuvinte de mângâieri și tot felul de făgăduieli. Mirel se gândi să aleagă. N-avea însă curajul. Își simțea mușchii încordați și o înăbușire în gât. Toată lumea îl chema, și lui îi era rușine să primească. Din spate se auzi o voce subțire ca un clopoțel:

— Lasă-l, dragă, nu vezi că ne sfidează! ?

Și Mirel se trezi singur în întuneric. Fără să

observe, trecuse de mult colțul ispitelor. Grăbi pasul și se simți deodată fericit. Mintea lui turburată schimba după gustul ei scena de mai înainte… Îl chemau, și el nu voise să primească… El nu e doar un om de rând, care îngălbenește în fața unei rochii.

Fără veste, se găsi în fața casei unde locuia. În fereastră, Tololoi, în cămașe și cu ochelarii negri pe nas, își aerisea insomnia. Îl văzu pe băiat și-i țipă, amenințându-l în glumă cu degetul:

- Acum se vine? Ștrengarule!

Fără să mai ție seamă de rugăciunea lui Mary „să nu supere pe Tololoi», de datoriile lui de oaspe sau de prezența foarte deasă a lui Walter, Mirel își întețea răutățile împotriva unchiului său.

Trăind alături de dânsul, îi observa toate stângăciile și se enerva. Nu se putea opri să nu arunce toată vremea câte un: „Ce urât mănânci” sau: „Vorbești de se aude din stradă! ” Trudă zadarnică, de altfel; Tololoi părea că nu aude, și nu schimba nimic din obiceiurile lui. Mirel suferea de pe urma defectelor aceste și se mira cum Mary putea să zâmbească mai departe.

Băiatul era nervos și nu băga de seamă că se schimbase singur. Depindea de altul.

Tololoi apărea veșnic același, cu cravata într-o parte, cu șireturile desfăcute, cu ziarul deschis întreg și la cea mai neînsemnată întrebare începând peroarația.

Era invulnerabil.

În fiecare seară Mary, cu un zâmbet minunat, dispărea în capul scării, printre covoare, iar dimineața nu era văzută decât rareori. Prânzul i-l ducea baba Lina sus. Abia pe la cinci se cobora cu pălăria în cap, gătită, gata de vizite.

Camerele lui Mary erau pentru Mirel pline de mister. Nu fusese niciodată chemat acolo, și odată, când își exprimase dorința unei vizite, i se refuzase frumos:

- La mine e o neorânduială… !

Puse atunci unele întrebări lui Tololoi, dar acesta nu dădu nici un răspuns hotărât. În mintea băiatului se aprinseră tot felul de bănuieli.

Într-o zi, cum Mary plecă la vizite, Mirel, nemaistăpânidu-și curiozitatea, urcă scările. Ajuns sus, își furișă privirea printre covoare și dădu peste un antret mic, în fund cu o ușe de lemn. Se apropie de ea, o întredeschise cu frică și fu izbit de lumina dinăuntru. Era o cameră mare, cu laturi multe, și cu tavanul de geamuri mici, artistic împreunate între ele. Pe podele și pe pereți, covoare vechi. În mijloc, o sofa enormă, aproape pătrată, acoperită cu perini de mătase de toate culorile. Și în toate colțurile, lucruri prețioase și mici, tablouri, scaune, paravane, măsuțe, oglinzi, plante și flori. Impresia generală era sclipitoare. Mirel își recăpătă aci toate iluziile pierdute asupra vieții de capitală. Trecea de la un obiect la altul, minunat de gustul care domnea în această neorânduială. Descoperea în ele o ființă cu totul nouă. Și încercă cu privirea ascuțită să-i cerceteze toate tainele. Un pas ușor se auzi. Îngălbeni, neștiind ce să facă, negăsind nici o vorbă să se dezvinovățească. Îi sclipi, între două covoare, deschizătura unei uși, se îndreptă acolo și ajunse în camera de baie. Se alipi de ușe și rămase nemișcat. Privirea-i nimeri într-o oglindă în care se reflecta odaia luminată de alături. Și văzu pe Mary, minunată ca întotdeauna, pășind grațios și fără zgomot înspre o oglindă, își scoase pălăria și, privindu-se, se pudră cu un puf enorm. Surâse și apoi se întinse pe patul mare, printre perinele moi, rezemându-se într-un cot. Buzele roșii și proaspete pătau fața ei transparentă, ca un mac aruncat pe ape. Părul de aur scânteia în lumină.

Apoi alt pas sui inegal treptele, pasul caracteristic al lui Tololoi. Mary avu o încleștare a dinților și un sunet de supremă oboseală, dar, la apariția bărbatului său, buzele se destinseră și zâmbi după obicei. Câteva gesturi numai, dar care fură revelatoare. Mirel, primul, surprinsese un

secret care intrigase așa de mult pe toți. Căzuse pentru o clipă toate profunzimile pe care le ascundea fața veșnic calmă și mulțumită a lui Mary. Descoperirile i se opriră însă aci. Tololoi începu să se plângă de toată singurătatea în care e lăsat. Când vrea să vorbească și el puțin cu cineva, trebuie să se ducă la vecini. Mary primea totul cu blândețe. Văzând asta, Tololoi deveni mai curajos. Încercă să o sărute și, pentru că Mary îl dădu ușor la o parte, izbucni:

- O să mă forțezi să mă duc aiurea!

Simți tăria vorbei spuse și voi să se scuze:

- Dacă de doi ani mă respingi mereu!…

Căzu pe scaun și începu să plângă. Se opri însă curând și ieși tot așa de șovăitor precum intrase. Mary nu făcuse tot timpul nici un gest.

Un timp, și, ca și cum toți și-ar fi dat întâlnire în camera lui Mary, Walter intră și el.

Mirel simțise momente de surprindere, de scârbă, de milă. Acum curiozitatea îl făcea să uite tot ceea ce simțise mai înainte.

Pe același ton ceremonios, doctorul începu să vorbească de lucruri neînsemnate…

Când se coborî, Mirel rămase îndelung copleșit de revelația pe care o avusese. Așa de tânăr, asistase la o tragedie a cărei nuanțe nu-i puteau fi familiare. Milă pentru Tololoi care, neînțelegând nimic, se arăta pretențios și desperat, milă pentru Mary, care se sacrifica fără speranță. El nu putea și nimeni altul n-ar fi putut schimba nimic. Singurul lui rol era să se facă complect neștiutor și să nu facă să izbucnească, printr-un gest stângaci, atmosfera sumbră care dura din frica fiecăruia de a nu distruge totul la cea mai mică inițiativă.

Ușa sufrageriei se deschise zgomotos. Intră Tololoi și în spatele lui se zări silueta masivă a lui Walter.

- Vești proaste! A venit o telegramă. Ortansa e foarte rău și-și cheamă băiatul…

- Ortansa bolnavă! Ce are?

- Nu spune nimic… Poate că-i e dor de băiat…

Ortansa era bolnăvicioasă de felul ei, totuși telegrama sperie pe toată lumea. Walter căută cuvinte bune:

- Poate să nu fie nimic grav…

Mirel se uită la el cu curiozitate.

- Plec cu primul tren.

- Îți dau eu automobilul… Dacă nu e nimic, te poți întoarce înapoi…

- Mulțumesc, pot lua trenul…

- Tren n-ai decât mâine la 8. Cu automobilul poți pleca și acum noaptea dacă vrei.

Mary se oprise:

- Noaptea se poate întâmpla ceva.

Dar Tololoi era încântat de propunerea doctorului:

- Mai bine cu automobilul. Merg și eu cu dânsul. Mie îmi plac foarte mult plimbările astea. Ne întoarcem apoi imediat.

Călătoria fu hotărâtă în câteva minute. Walter telefonă și automobilul sosi repede. La îmbrățișare, Mary șopti lui Mirel:

- Îmi pare rău că pleci tocmai acum când am și eu un prieten.

Automobilul o porni zgomotos și iute. În urma lui, Mary și Walter fluturau batistele.

Mașina fugi prin noapte, împlântând în întuneric două fâșii de lumină. Ajunseră dimineața la nouă. Pe stradă întâlniră pe Tata.

- Ce e cu mama?

- E bine acum. V-ați speriat degeaba. Avusese un leșin și Mama s-a apucat să telegrafieze. Totuși e în pat…

- E bine mama!

Tololoi izbucni:

- Ei, nu ți-am spus eu?

Se strecurară printre tei. În curte, Lilli, tăcută ca de obicei, juca crochet cu un băiețandru cu părul blond și creț. Mirel recunoscu pe fostul lui camarad de școală, băiatul deputatului Radu.

- Bonjour, Fritz!

Îl poreclise Fritz pentru că făcea impresia unui nemțișor. Acasă îi spuneau Gigel.

Lilli exclamă:

- Uite pe Mirel!

La scară Ioana veni să ia geamantanele. Spuse băiatului, isteață:

- Bine ai venit, conașule! Și-și arătă dinții albi.

Mirel nu răspunse nimic, rămase însă cu ochii după dânsa. Din spate auzi o voce zgomotoasă:

- Strașnică femeie, Ioana!

Și Tololoi observase.

Mirel trecu în fugă pe lângă familie și se repezi în camera pe care o cunoștea așa de bine. Ortansa nu știa nimic de venirea lui.

Sta în pat cu ochii închiși, cu fața slabă și tristă, dusă pe gânduri.

- Mamă!

- Mirel!

Un strigăt bucuros, plin de viață, ieșit dintr-un piept așa de slab. Ortansa își strânse copilul, apoi îl așeză lângă dânsa.

Îl întrebă de toate, de Mary, de viața de acolo, de sănătatea lui, fără să se plângă cu nici un cuvânt.

- Ai fost bolnavă, mamă?!

- Ca de obicei, nu te-ngriji… Oboseală multă… Și, ce e de mirat, nu fac nimic toată ziua. Firea mea păcătoasă!… Și spune, Mirel, ești mulțumit?

- Cine te îngrijește, mamă?

- Toată lumea e bună cu mine… Nu-ți fie frică. Lilli veghează mereu. Ce fată bună!

- Am văzut-o cum juca crochet.

- Eu am trimis-o. Să mai ia puțin aer… Am lăsat-o cavalerului ei…

- Ce cavaler?

- Gigei… Sunt prieteni buni de tot. Toată ziua Gigei e la noi. Știi ce încrezut era pe vremuri! Acum e politicos cu toată lumea și nu știe ce să mai facă pentru Lilli… Băiat bun… Și-a cerut

voie, când va fi obosită Lilli, să mă îngrijească el… Auzi?!… Și tu ce mai zici, Mirel?

Și iar îl strânse în brațe.

Vorba o obosi pe Ortansa. Lilli, întoarsă atunci, stărui:

- Ar fi bine să te odihnești puțin…

Ortansa nu se împotrivi și Lilli rămase de veghe. Afară pe bancă Fritz aștepta. Mirel îi aruncă:

- Degeaba aștepți, că nu mai vine! Nu primi nici un răspuns.

- Ce, Fritz, poate ești amorezat? Iubești pe bleaga de Lilli? Fără vorbă, Fritz plecă și se așeză pe altă bancă, mai departe.

Mirel se simți jignit.

- Să nu fii obraznic, te rog, că nu ești în casă la tine aci. La spate, vocea lui Lilli se auzi, hotărâtă:

- Nu-l asculta, că nu știe ce vorbește!… Haide cu mine, Gigei!

Se depărtă printre pomi. Băiatul o urmă docil.

Tata se mulțumise numai cu o strângere de mână, dar Mama și tușa Lina puneau mereu întrebări. Erau curioase să știe pe de rost toate obiceiurile de acolo, căci Mary, tăcută, nu răspunsese altădată decât prin zâmbete și prin monosilabe, iar pe vorbele lui Tololoi, numeroase de altfel, nu se putea conta. Astfel, Mirel, observator bun și povestitor neobosit, părea neprețuit. Trecu la rând casa, grădina, camerele; cu ochii pe fața tușei Lina, lăuda fiecare lucru. Toate tablourile erau de valoare, toate covoarele, vechi și scumpe. În pragul scării care ducea la etaj își opri însă povestirea. Spunea tot ce putea ști în legătură cu misterul acestei scări, ca să mărească importanța lui Mary. La întrebarea: „Tu ai urcat scara? » ocoli răspunsul și, după tot felul de lămuriri noi, se opri iar. În sfârșit, când curiozitatea fu la culme, rosti solemn, cercetând cu ochii cele două fețe:

- Pe mine m-a luat Mary sus!

Apoi începu în fugă numărarea podoabelor,

parfumurile, florile, pernele, vasele prețioase, tot ceea ce citise prin cărți și toată impresia pe care o avusese în momentul intrării lui acolo.

Deodată, însă, povestirea i se frânse. Zărise pe Ioana la fântână, râzând unui om cu mustăți negre și cu haine militărești. Își aduse aminte că mai văzuse o dată aceeași scenă, întrebă aproape răstit:

- Aveți un servitor îmbrăcat cu haine militare?

- Da, omul nostru, Mihai… Dar de ce?

- Nimic! și se depărtă.

În urmă auzi pe tușa Lina spunând Mamei:

- Ți-am spus că Mary e o cochetă primejdioasă. Săracul Tololoi!

Cu mânile în buzunar, cu ochii iscoditori, fluierând ca să-și arate nepăsarea, Mirel făcu un ocol prin curte. Ca să-și astâmpere necazul, fugărea păsările. În fuga lor, rățuștele cădeau una peste alta.

Apoi intră în bucătărie. Era numai Ioana care aprindea focul. Spuse, și glasul părea că nu e al lui:

- Ioana! Ce faci?

Fata ridică iute capul și îi răspunse fără frică:

- Bine, conașule!

El încercă o glumă:

- Dar cu dragostea cum o duci?

Ioana își arătă dinții albi și apoi, semeață, privind pe băiat drept în ochi:

- Bine și cu dânsa!

Mirel făcu o sforțare, păli și apoi se roși deodată:

- Bună trebuie să mai fii de iubit tu, Ioană!

Nu se auzi decât un râs ascuțit și șiret.

- Ești mai frumoasă decât o cucoană. Albă la față… și la mâni, cu sânii fragezi…

Și ca să-i arate, o atinse ușor cu mâna pe cămașe, la piept. Fata se feri, dar nu-și încetă râsul.

Deodată băiatul se încordă pe picioarele firave și o cuprinse cu amândouă brațele. Ioana încercă să se smucească din strânsoarea lui:

- Las-mă…

Dar mânile nervoase strângeau ca un clește. O îndoi pe speteaza unui scaun și-și apropie gura de gâtul plin. Sub piept, simțea doi sâni rotunzi și tari, care, fierbinți, se ridicau și se coborau sub răsuflarea puternică.

- Lasă-mă, îți zic!

Acum, curajos, simțind fata mai slabă decât dânsul, își trecu degetele nervoase prin deschizătura cămășii.

- Pe Mihai cum îl lași?

- Mihai e de-al nostru! Și, adunându-și toată puterea, îi aruncă deodată răstit: Lasă-mă, că te spun duduii!

Mânile lui Mirel căzură moi.

Ioana își așează cămașa și, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, începu din nou să întețească focul.

Băiatul își reveni și o porni afară.

Mirel nu se mai întoarse la București, după cum făgăduise lui Mary. Ortansa era slabă și nu părăsea patul; singura ei bucurie era să-și vadă băiatul. Tololoi, neputând să ia o hotărâre singur, prefera să mai rămâie. Îl prinsese o dragoste neașteptată de părinți, cu toate că-și petrecuse toată vara cu ei; nu se mai gândea la Mary. Automobilul plecase, astfel, singur.

Zilele își reluară aspectul lor de odinioară. Doar surâsul fermecat al lui Mary lipsea. În schimb, apărea aproape zilnic fața rozã a lui Fritz. Prietenul lui Lilli își găsea veșnic treabă prin casa vecină. Mirel se prefăcea că-l ignorează. Mama însă ținea la dânsul. Băiatul era inteligent, fără să fie sclipitor, și politicos cu toată lumea. Nu se dezlipea de Lilli, la jocuri sau la carte. Când fata își făcea exercițiile la pian, el asculta fără să se miște, oricât de mult timp, cu o dragoste de neamț adevărat.

Așa cum era, nu se putea mai bine potrivi pentru Lilli.

Acum stăteau cu toții, aproape toată familia, sub brazi, pe scaune aduse de Ioana și, de acolo, se

uitau la sutele de păsări colorate care se înghesuiau în jurul Mamei. Sub castani, poarta se deschise mare și intrară, venind de la pășune, vacile albe, negre și roșcate, oprindu-se în mers sub merii care rostogoleau fructele galbene.

În urma lor, un taur tânăr și vânjos, cu privirea întunecată, înainta încet, cu pași grei. Mihai, în pantaloni militărești, răsucindu-și mustața neagră, conducea cireada. Țiganul, cânele prost și credincios, încercă un lătrat.

Mama dădu lămuriri:

- Uitați-vă la taur ce frumos este! L-a cumpărat Tata de două zile. Dar e foarte rău. Nu e chip să se apropie cineva de el. Numai de Mihai ascultă.

Ioana ieși în pragul bucătăriei. Mirel o văzu și se încumetă să-și arate puterea:

- Eu nu mă tem de taur!

Tușa Lina surâse:

- Te lauzi ca de obicei!

- Eu nu mă tem de taur, vă zic! și înaintă cu pași siguri spre el.

Tușa Lina râse iar:

- Lăudărosule!

- Bine, vom vedea!

Mai făcu câțiva pași, se strecură printre vite și se opri înaintea animalului, sfidător. Mihai îi zise:

- Du-te, conașule, din calea lui, că e foarte rău.

Mama dete un strigăt:

- Mirel, nu face prosdi!

Atunci băiatul aruncă o privire semeață înspre bucătărie și țipă nearticulat:

- Nu mă tem, vă spun!

Scoase o batistă și o fâlfâi ostentativ.

Taurul, care privise nemișcat, își ridică deodată capul cu furie.

Apoi se îndreptă asupra băiatului, cu picioarele încordate în pământ, cu coarnele înainte, cu gura lui enormă întredeschisă.

Toată lumea se uita la scena grozavă.

Păsările, cânele, vacile, ca și cum ar fi priceput,

își îndreptară capetele într-acolo. Mirel îngălbenise, btista îi căzuse din mâni. Făcu câțiva pași înapoi. Taurul înainta încet și sigur pe pradă. În spatele băiatului se ridica zidul casei. Ajuns acolo, Mirel se răzimă și rămase fără gânduri. Deodată un glas răsună sigur:

- Nu vă temeți, conașule!

Și dintr-o săritură sprintenă, Mihai se strecură între băiat și animal. Își suflecă mâinile și așteptă. Taurul avu un moment de ezitare, apoi se hotărî să mai facă un pas. Mihai se sprijini cu picioarele în perete, iar cu mânile apucă taurul de coarne. Animalul voia să-l împingă înapoi, dar Mihai, cu o sforțare enormă, îl înțepeni locului. Dinții omului scrâșneau, sudoarea șiruia de-a lungul feței. Vinele de la mâini se umflaseră, gata să plesnească. În sfârșit, taurul își opri mânia. Dete un pas înapoi, întoarse capul, mugi tare, apoi o porni spre grupul vitelor.

Toată lumea începu să respire. Pe fețele tuturora erau broboane de apă. Mihai, cu capul în jos, amețit, respira apăsat.

Mirel privise scena, întâi cu groază, apoi cu o admirație și recunoștință sinceră. Își uitase boieria și ar fi vrut să îmbrățișeze pe omul mirosind a sudoare. Familia începuse un tumult de laude. Pe pragul bucătăriei, Ioana păși bărbătoasă, cu două lumini ciudate în ochi. Dete lui Mihai un ștergar să se șteargă. Apoi, aplecând un ulcior cu apă la gura lui, spuse încetișor:

-Bea!

Omul sorbea cu putere, ca o vită…

Toată recunoștința din inima lui Mirel se risipi. Se găsi ridicol și ciuda îl năvăli. Pricepuse atâtea, învățase atâtea, el, băiat de boier, și acum era făcut de râs de un servitor. Voi să-l umilească și rosti tare ca o poruncă:

- Mihai, dă-mi batista!

Tonul nepotrivit produse o impresie penibilă asupra celorlalți. Numai Mama încercă o scuză:

- Lăsați-l. E enervat, sărăcuțul, și nu știe ce face! Ioana voi să spună ceva, dar se opri și-și mușcă buza. Și Mirel aștepta împlinirea poruncii, încruntat.

Fără să arate vreun semn de mirare, Mihai luă batista mototolită și i-o întinse băiatului.

Tot restul zilei, Mirel păru preocupat. Nu vorbea cu nimeni, nu răspundea la întrebări, mergea din loc în loc, fără nici un scop. Familia nu înțelegea ce e cu dânsul. Tușa Lina făcu chiar câteva observații răutăcioase și Mama se crezu obligată să-i ia apărarea:

- E enervat, săracul!

Totuși, înainte de masă Mirel veni lângă Mama și încercă o scuză:

- M-am speriat rău! Și apoi întrebă deodată: Unde culci atâția servitori?

- Cum, unde-i culc? Dar casa noastră e o cocioabă? Să fi văzut altădată când aveam o sută de oameni, nu ca acum… În bucătărie, în șură, Mihai se culcă în grădină, păzește merele, Ioana doarme în grajd cu vitele!

Povestirea părea c-o s-o ție mult, dar Mirel își reluă plimbarea posomorâtă de odinioară… „Ioana doarme în grajd. ”

Mama reflectă în urmă:

- Săracul! Nu-i în firea lui! Auzi ce întreabă el, băiat inteligent!

După masă Mirel plecă de acasă, dar în stradă nu întârzie mult. Se întoarse și, fără zgomot, se strecură printre meri, până la grajd.

Găsi ușa încuiată și-și încreți fruntea. Stete puțin pe gânduri și apoi, cu băgare de seamă, înconjură grajdul, într-un colț, câteva scânduri erau rupte. Intră prin gaură făcându-și loc prin o grămadă de fân pusă tocmai acolo. În sfârșit, ochii Iui dădură peste încăperea lungă și îngustă de tot, luminată slab de un opaiț. De la un capăt la altul, una lângă alta, vacile mâncau grav fânul pe care-l aveau fiecare înainte, în fund de tot, taurul nemișcat

părea adormit.

Într-un colț al grajdului, donițe și oale multe, apoi un scăunaș.

Alături, fânul bătătorit bine, acoperit cu o cergă, închipuia un pat. La capăt, o perină. Deasupra, răzimată de scânduri, apariție ciudată într-un grajd: o icoană. Culcușul Ioanei.

Mirel rămase culcat în fân. Un miros greu și amestecat îl izbea.

Timpul trecea încet. Din casa boierului se auzeau, în liniștea serii, zgomote multe și uneori frânturi de vorbe. Abia târziu de tot zgomotele încetară. Un ceas bătu miezul nopții, în sfârșit, Mirel auzi un pas voinic și grăbit apropiindu-se. Apoi o cheie se învârti în broască și ușa se deschise. Ioana, zâna pământului, apăru, sănătoasă cu obrajii îmbujorați. Mirel se uită la dânsa și nu făcu nici o mișcare.

Fusese hotărât să vie îndată la dânsa. Dar în fața mânilor puternice, nu se hotăra. Laș, își amână fapta pentru când va fi ea adormită. Atunci se va apropia de Ioana, fără grija ca ea să nu fugă. Când o va găsi dormind, o va putea cuprinde cu ușurință… Luată pe neașteptate, nu va opune o prea mare împotrivire… Încălzită de somn, de fân și de căldura aerului, simțurile ei de femeie împlinită și voinică vor fi deșteptate și poate va primi strânsoarea cu plăceri cărora nu va putea să li se opuie… Mâna băiatului, iscodind pe neașteptate toate ascunzișurile, va face pe fată să nu se mai rușineze și, astfel, o piedică puternică va fi dată la o parte de la început. De altfel, pentru atunci, Mirel își simțea mușchii încordați și hotărârea nestrămutată.

Ioana nu se grăbea să se culce. Își despletise cozile negre, și părul bogat și sclipitor umbri tot spatele cămășii albe. Apoi se așeză pe patul ei de fân, își răsuci un picior și-și răzimă bărbia pe genunchi. Rămase câtăva vreme așa, dusă pe gânduri. Mirel nu știa ce să creadă. Sângele îi

curgea prea repede și așteptarea îi făcea rău. Un zgomot de pași afară i se implântă în minte și-i înțepeni respirația. Acuma se auzi o bătaie în scânduri. Ioana se cutremură toată; dintr-o săritură fu la ușe și trase zăvorul. Mihai apăru, cu mustața neagră răsucită, în hainele lui militărești. Fără nici o vorbă, fata se înălță în vârful picioarelor, se strânse lângă bărbat, închizând ochii și lăsându-și capul puțin pe spate, îi înlănțui trupul cu mânile ei voinice. Mirel văzu cum în mișcarea pe care o făcu ca să se înalțe, fusta i se ridicase în față și genunchii goi apăruseră plini și pârguiți. Mihai, cu o mișcare repede, îi încolăci mijlocul ca s-o sprijine. Cealaltă mână se strecură lacomă prin deschizătura cămășii și frământă sânii rotunzi și ridicați. Se aplecă și-i mușcă buzele roșii. Respirația lor fosni apăsată și scurtă. Apoi, pentru câtva timp se opri în loc. Nu se mai auzea decât mestecatul vitelor. În urmă, Ioana dete un scâncet și atrase pe bărbat după ea.

Mirel își simți mânia clocotind. Își strânse pumnii și voi să se ridice. Un gând, deodată, îl fulgeră în loc; văzu parcă mâinile păroase cu vinele umflate strângând cu putere coarnele taurului.

Îi fu frică, se strecură printre scânduri și fugi în întuneric.

Simțea în tot trupul un tremur puternic, respirația îl înăbușea, dinții clănțăneau în neștire. Sângele, năvălit cu putere în cap, se zbătea de tâmple. Nu mai avea nici un gând hotărât. Scena văzută nu și-o putea repeta în minte de la un cap la altul. Diferite impresiuni se amestecau și-l chinuiau cu jocul lor nestatornic. Dorința, frica, ciuda, dorul de răzbunare îl frământau laolaltă. Clocotea și nu găsea nici un mijloc de limpezire. Se vedea întreg, puternic, gata de luptă, înconjurat de copacii care fosneau alene, lângă casa adormită în noapte.

Fugi în lungul curții, și pașii lui singuri se

auzeau în liniște. Apoi, deodată se opri locului. Un lucru alb se mișcă la un geam. Se apropie și se uită cu atenție. La urmă i se păru că pricepe: Lilli, în cămașe, privea cerul de sineală, înstelat.

- Lilli, deschide!

Fata, neașteptându-se, se sperie. Apoi întrebă:

- Ce vrei?

Băiatul se rugă:

- Deschide, te rog!

Lilli se hotărî și întredeschise fereastra.

- Ce s-a întâmplat cu tine?

Mirel nu răspunse. Apucă pervazul și-l trase în afară cu putere. Dintr-o săritură fu în casă; Lilli, subțirică, cu părul blond resfirat pe umeri și cămașa de zăpadă lungă până la călcâie, se uita mirată. Mirel îi cuprinse trupul mititel și o sărută pe gură. Și atunci, ca o minune, o vorbă înceată și dulce, desprinsă parcă de pe buzele vreunui înger, tremură în seară:

- Și eu te iubesc, Mirel!

Fără nici o protestare, se lăsă în voia lui. Mirel o ridică în brațe și se miră când o simți așa de ușoară.

De neînțeles dragostea lui Lilli pentru Mirel. Neasemă- narea era imensă. Lilli, blândă și cuminte, bună cu toată lumea, trecea prin viață fără zgomot. Mirel, dimpotrivă, era rău și nestatornic, veșnic pe drumuri, veșnic nemulțumit. Și Lilli s-a îndrăgostit de el.

Prezența lui Fritz, bun și cuminte cu dânsa, a fost inutilă. Lilli fusese pentru nemțișor o prietenă bună, i s-a spovedit lui când Ortansa era bolnavă, dar cu gândul departe, la băiatul turbulent și egoist, care o supăra pe sărmana Ortansa și care o speria pe fată cu glumele lui rele. Și prima dată când el s-a apropiat de dânsa, și l-a văzut nenorocit, cu ochii lucind ciudat, nici nu s-a gândit să se împotrivească. Fără nici un plan pe viitor, nici o făgăduială din partea băiatului, nici măcar o rugăminte, ea, cu gândul cinstit, care nu știa încă

bine ce e greșeala și nu simțise niciodată dorința frământându-i trupul subțirel, lăsase să se săvârșească păcatul.

Când o strânse Mirel în mâinile lui de oțel, nu simți nici o rușine și nici vreo durere care să-i cutremure carnea. O bucurie imensă o copleși, cum odinioară, copilă, o bucuraseră prin vis îngerii, cu hainele lor albe și cu aripile străvezii, cântându-i ca să doarmă mai bine. O bucurie care străbătea ca sângele, de la capul cu pletele blonde până la picioarele subțiri, și care o lăsa fericită. Ar fi vrut ca timpul să se oprească în loc. Nu căuta să-și explice fericirea: în minte nu-i mai veneau supărările și speranțele de odinioară, nu se gândea să judece pe Mirel în bine sau în rău. Faptele pământești îi chinuiau trupul, dar ea nu lua parte la ele. Nu simțea dorul străin și aspru lângă pielea ei fragedă, nu auzea respirația fierbinte a băiatului.

Pe geamul rămas deschis, vântul zbătea încetișor perdelele. Și fetei i se părea că vede aripile străvezii ale îngerului profilate pe cerul cu stele.

A doua zi, când se trezi singură, n-ar fi putut să povestească ce s-a întâmplat. Se crezu tot așa de nevinovată ca și înainte; ieși din odaie și toate aveau aceeași înfățișare. Ortansa îi vorbi tot așa de dulce. Tata îi puse iarăși mâna pe frunte și Mama o sărută cu cuvinte multe de dragoste și cu mintea aiurea. Mirel n-o băgă nici acum în seamă. Apoi, ca de obicei, veni și Fritz, cu buclele lui blonde, chemând-o la crochet.

Dar această liniște nu dură mult. Lângă un măr îl zări pe Mirel și, cu frica de odinioară, voi să-l înconjoare. Băiatul o prinse de mână și ea voi să fugă. Atunci el o întrebă mirat:

- Dar ce-ai pățit? Ai uitat că de aseară ești a mea?

O trase aproape și-i sărută, apăsat, gura. Și pentru prima oară fata simți un fior prin tot trupul. Când ieși din îmbrățișarea lui Mirel, fugi în odaie

la dânsa. Ajunsă acolo, se ascunse între perne și încercă să se gândească. O vorbă îi suna în ureche: „Era a lui Mirel”. Începu să se întrebe cum se întâmplase faptul. Și atunci simți lângă ea ceea ce nu simțise noaptea: un corp străin și aspru. Fața i se înroși de rușine. În mintea ei începea să se înșire, de la un capăt la altul, povestea nopții.

Își aduse aminte cum, în cămașe, se uitase la cerul senin și la bogăția de stele. Apoi cum îi bătuse cineva în geam și cum văzuse pe Mirel gâfâind și cu ochii sticloși. Cum ea deschisese și el se furișase înăuntru.

Când băiatul o cuprinsese cu brațele, se auzi spunând: „Și eu te iubesc, Mirel”… O întrebare îi fulgeră mintea: Iubea pe Mirel?…

Nu știuse. Poate că nu era adevărat. Dar atunci cum n-a protestat împotriva lui, ea, care se supăra de orice gest mai îndrăzneț al altuia?…

Iubea pe Mirel… și totuși se temuse întotdeauna de dânsul. Dar ce dor îi era când băiatul lipsea!… Cum îi purta de grije, întocmai ca Ortansa… Și cum o dureau răutățile lui. Pentru ceilalți, sau pentru că-l vedea pe el nenorocit, veșnic neîmpăcat cu lumea?

Și apoi fusese păcatul. Ceea ce se întâmplase cu altele despre care lumea vorbea de rău, și pe care Tata nu le primea în casă la dânsul, i se întâmplase și ei. Acesta era păcatul… El făcuse pe Mirel să spună: „Acum ești a mea”… Ce mult îi plăcuse vorba asta!

Și, de emoție, începu să plângă.

Vocea Mamei îi întrerupse gândul:

- Masa gata!

Lilli își șterse ochii și-și netezi rochia de mătase albă. În drum spre ușă se opri în loc. Se întoarse la oglindă și-și îndreptă pletele blonde. Apoi își zâmbi.

La masă vioiciunea lui Lilli miră pe toată lumea. Îndrăzni chiar să spuie câteva vorbe. Înfățișarea ei se schimbase. Mișcările erau mai repezi, zâmbea la

toți, asculta ce se vorbea în jurul ei. În ochii albaștri, calmi ca o apă pe care n-o tremură nici un vânt, se aprinseseră lumini. Tușa Lina făcu cea dintâi observația, pe un ton răutăcios:

- Ce-o fi pățit Lilli pe ziua de azi?

Mama, cu gândul aiurea, spuse o vorbă bună:

- Bravo ei! Așa ar trebui să fie întotdeauna!

Un fapt îi uimi și mai mult. Când Ioana uitase să dea lui Mirel o farfurie, Lilli i-o dete pe a ei. Tușa Lina, care o urmărea cu coada ochiului, reflectă tare:

- Se vede că s-a întâmplat ceva dacă se împacă și cu Mirel!

Mirel își strânse buzele numai. Dar după masă, rămas singur cu Lilli, spuse:

— N-ai nevoie să schimbi felul tău cu mine în fața lumii!

- De ce?

Întrebarea era așa de mirată, încât răspunsul întârzie puțin:

- Pentru ca să nu bage cineva de seamă!

— Trebuie să ne ascundem?

Băiatul nu avu curajul să-și spună tot gândul:

- Numai deocamdată! Să-i deprindem cu încetișorul. Și fiindcă ochii fetei erau tot așa de întrebători: În fine! Să spunem că este un capriciu de-al meu!

Atunci abia fața lui Lilli se destinse:

— Dacă-ți face ție plăcere!…

Dorința lui Mirel luă pentru Lilli o proporție enormă. Era primul lucru ce-i cerea el… Ascultătoare de obicei, cuvântul lui era acum o poruncă. Îndreptată spre sacrificiu, era în stare de tot ce i-ar fi cerut Mirel.

Ca să-i facă lui plăcere, nu se mai gândea la altceva decât cum să-și ascundă mai bine dragostea. I se părea greu lucrul și era fericită că munca ei nu era ușoară. Se chibzuia cum să se strecoare printre ceilalți, să vorbească, să asculte și să primească. Se chinuia să fie așa cum fusese

odinioară de felul ei.

Se făcu iar tăcută și liniștită, fără să-și arate vreun gest. Ochii-i priveau iarăși ascultător, fără nici o bucurie. Rătăcea printre copaci singură și, când era cineva de față, ocolea pe Mirel. Tușa Lina observă și această nouă transformare. Făcu o observație răutăcioasă, fără să bage de seamă, pentru un motiv contrar de cel de care râsese la masă:

— Lilli și-a revenit. Se putea altfel?!…

Mama și de data asta găsi un cuvânt de scuză:

- Dacă așa e firea ei!

Dar când Ioana aduse vestea că d-l Fritz așteaptă pe d-ra, Lilli, fără voie, exclamă plictisită:

- Ce mai vrea și ăsta?!… Adăugă însă îndată cu vocea ei cuminte: Du-te și spune-i să mă ierte… Mă doare capul…

Și totuși, cu toată înfățișarea indiferentă, știa tot ce se petrecea în jurul ei. Nu făcea Mirel un gest fără să nu-l vadă, chiar dacă se uita în altă parte. Nu era o vorbă de a lui fără s-o audă.

Cu băiatul nu rămânea singură. Fusese prea rece cu el și o împrietenire bruscă ar fi mirat pe toată lumea. Numai când n-o vedea nimeni, nici chiar dânsul, își întorcea ochii asupra lui.

Seara, Mirel pretextă o vizită. Trecu pe lângă fată și-i șopti:

- Lași fereastra deschisă!…

Noaptea Lilli îl aștepta la fel cum fusese cu o seară mai înainte, ca și cum s-ar fi temut că altfel nu i-ar mai place lui.

În cămașa albă până la călcâie, cu pletele blonde lăsate pe spate, lipită de geam, privea la cerul albastru, presărat cu stele.

Dar gândurile nu mai erau aceleași. Nu mai simți fericirea fără dorinți și fără griji de odinioară, care s-o învăluiască toată.

Aștepta cu nerăbdare sărutarea pe care băiatul avea să i-o dea pe gură. Își aduse aminte cum se lăsase în voia lui, fără să-și arate bucuria. O

strânsese în brațe și ea nu făcuse nici un gest de dragoste… Se mira ce nepricepută fusese, și-i fu teamă ca lui Mirel să nu i se urască, să nu plece aiurea, unde va fi iubit mai bine, sau să rămâie la dânsa numai din milă. Niciodată nimeni nu-i vorbise cum se fac lucrurile acestea. Era prea mică și prea neîndemânatecă ca să le priceapă ea singură. Prea tânără, instinctele n-o învățau… Și se întreba cum să primească pe iubit.

Era așa de pierdută în gânduri, că umbra intrată în odaia ei dintr-o săritură o sperie. Și atunci, deodată, toate grijile i se risipiră. Făcu așa cum i se părea că-i place lui mai mult.

Se ridică în vârful picioarelor mici și albe, se strânse lângă dânsul cât putu mai tare și-i cuprinse capul cu mânile subțiri, închise ochii și întinse buzele umede.

Băiatul încercă să uite corpul plăpând pe care-l ținea în brațe și, mușcând gura roșie, se gândi la Ioana.

Mirel se desprinsese și începu să se dezbrace în fugă, aruncând la întâmplare lucrurile în întuneric. Nu dormise cu o seară înainte și se temea ca Lilli să nu-l silească iarăși la o noapte de veghe…

Dar nu îndrăznea s-o părăsească prea repede. Atunci făcu un plan:

- Știi ce, de acum eu dorm cu tine în fiecare noapte. Singur nu mi-ar veni somnul și eu am nevoie de odihnă. Dimineața mă furișez în odaie la mine…

Lilli primi vestea cu bucurie. Băiatul adăugă șiret:

- Nu-i așa că și tu preferi să dormi cu mine?

- O! Da!

Se gândi să-l păzească prin somn, să nu i se întâmple ceva.

- Sunt gata! Mă primești?

Nu auzi nici un răspuns. Și căută trupul, dar patul părea gol. În sfârșit, îi găsi picioarele răsucite unul lângă altul. O rază de lună lumină brusc

odaia, strecurată de după un nouraș.

Lilli, în genunchi, cu mâinile lipite de piept, își făcea rugăciunea. Nici o îndoială n-o tulbura. Fața ei arăta o bucurie fără seamăn. Buzele surâdeau, obrajii luceau, ochii aruncau lumini. Și șoptea repede înaintea icoanei. Mulțumea lui Dumnezeu pentru fericirea ei. Pe Mirel îl duru această bucurie. Ca să-și astâmpere remușcarea, atrase pe Lilli repede lângă dânsul. Fata simți o durere și se strânse și mai mult lângă băiat.

Zilele treceau și nimic nu se schimbase în casa Tatei. Tușa Lina își distra plictiseala prin mici observații îndreptate în toate părțile. Ortansa, tot așa de slabă și de tragică ca de obicei, părăsea rar odaia, și atunci după câțiva pași se simțea obosită.

Tololoi, venit pentru câteva zile, nu se pregătea nici el să se întoarcă, pretindea că aerul puternic de munte e foarte bun pentru sănătatea lui și profita de ultimele zile frumoase. Pe Mirel îl supărau mai mult ca întotdeauna stângăciile lui. Astfel, nu scăpa nici o ocazie ca să nu le observe tare și să nu pricinuiască surâsul celorlalți… Tololoi primea toate acestea cu mici strâmbături și rareori cu câte un „du-te la dracu! ” De cele mai multe ori, însă, nici nu băga de seamă, În curte, vântul împrăștia frunzele uscate… Numai Lilli se schimbase mult. Era mai serioasă, întotdeauna fusese liniștită și nu i se auzea decât rareori râsul, dar acum parcă vorbele ei aveau o mai mare greutate. Printre cei mari, nu se mai simțea străină. Și când apărea nemțișorul Fritz, acum foarte rar, speriat de răceala cu care era primit, fata, ca să nu-l supere, juca cu dânsul crochet, cu bunăvoința cu care i se face plăcere unui copil. Gândurile se schimbase și ele. Dragostea nu i se mai părea un joc, se înspăimânta de seriozitatea ei. Întrebări grele, pe care nu și le mai pusese niciodată, veneau acum s-o chinuiască. Teama ca băiatul să nu se sature de dânsa o făcea să-și îngrijească frumusețea.

Dacă Mirel pleca seara în oraș, fără vreun motiv

puternic, sau dacă vorbea cu vreo fată, se simțea îngălbenind. Când îl avea alături, aprins de dorinți, i se plângea, îl punea să jure și se arăta pretențioasă. Uneori îl amenința și alteori plângea ca o nebună s-o ierte…

Nu-i venea să creadă ce nepricepută fusese la început, și cum, fără s-o învețe nimeni, știuse să fie ca toate celelalte.

Își amind ce mândrie avusese când Mirel, tremurând de plăcere, îi șoptise: „Acum ești femeie în toată puterea cuvântului! ”

Într-adevăr, acum era femeie. Îi plăceau sărutările care-i mușcau buzele și, când două brațe voinice o strângeau, simțea fiori străbătându-i tot trupul și-și auzea respirația.

Pe neașteptate, după obiceiul lui, Mirel plecă într-o excursiune. Peste câteva zile, la întoarcere, se temea să n-o găsească pe Lilli supărată. Fata însă îi ieși în întâmpinare la poartă și, strângându-i mâna cu putere, îi spuse:

- O să-ți spun o bucurie mare!

- Ce anume?

- Mai pe urmă!…

Cum Mama venea să-l certe pentru grija pe care o purtase Ortansei în lipsa lui, ei se despărțiră.

Mirel era nerăbdător să afle noutatea, dar nimeni nu-i spuse nimic. Se întoarse iar la Lilli.

- Trebuie să fim numai noi amândoi ca să ți-o spui… Du-te și mă așteaptă în fundul grădinii, la banca cea verde…

Fără să mai întârzie, băiatul se duse acolo. Curând veni și Lilli.

- Bine-ai venit, Mirel!

Își trecu brațele pe după gâtul lui și-l sărută pe gură. Lui Mirel îi plăcu sărutarea după atâta lipsă. Totuși, nu-și stăpâni curiozitatea:

- Ce vreai să-mi spui?

Fata nu se grăbi să răspundă. Îi mângâie părul și-l întrebă drăgăstos:

- Mă iubești mult, Mirel?

- Desigur, dar începe!…

Ca și cum s-ar fi temut să spuie o veste așa de mare dintr-o dată, Lilli începu să povestească repede cu vorbe multe:

- O bucurie mare, Mirel! Așa de mare, că-i greu de spus!… Când am fost singură, mi-a părut așa de bine, că nici nu mai știam ce fac… Și tu, care tocmai atunci lipseai!…

Băiatul da semne de nerăbdare, ea însă nu se întrerupse:

- Eu, Mirel, mai demult, înainte de plecarea ta bănuiam, dar nu eram sigură și n-am vrut să-ți spun. Acum nu se mai poate să mă înșel… Știi, Mirel, de-acum n-o să ne mai ascundem de lume și o să pot arăta la toți ce fericită sunt. Or să vadă ce om bun ești tu și n-o să te mai facă nimeni răutăcios… Și dacă te-or face, eu o să am dreptul să te apăr…

- Spune odată!…

Vocea era răstită, fața se crispase. Lilli își alipi obrazul de obrazul lui și-i șopti cu voce tremurătoare de emoție:

- O să avem un copil!…

Își simți capul aruncat cu atâta putere, încât se clătină gata să cadă. O voce furioasă, cum nu mai auzise, se răsti la ea:

- Ești nebună?!

Urmă o liniște penibilă. Lilli plecase fruntea și în ochi dispăruse orice urmă de bucurie. Gândurile i se învălmășeau și nu putea înțelege bine ce se întâmplase. O voce repezită începu s-o roage:

- Lilli, nu se poate să fie adevărat! Desigur ai glumit, ca să mă încerci. Nu-i așa că nu-i adevărat? Spune că nu-i adevărat!…

Lilli se uită la Mirel și i se păru că acum îl vede pentru prima oară. Mila o cuprinse pentru omul care în fața ei era gata să plângă.

Îi veni în minte că acesta era iubitul ei.

- E adevărat…

Atunci el începu să țipe, fără să se mai

gândească ce spune:

- Nu sunt eu de vină! E în firea unui bărbat să încerce! Tu n-aveai decât să nu mă primești!… Să nu fi deschis fereastra!… Te-ai aruncat în brațele mele ca o femeie de stradă!…

Lilli se încovoia sub fiecare vorbă ca sub loviturile unui bici. Ar fi vrut să plângă, și-și simți ochii uscați. Și totuși, o voință pe care n-o mai cunoscuse îi umfla vinele. Își încreți sprâncenele și întrebă aspru:

- Va să zică, eu n-o să fiu nevasta ta?…

- Nevasta mea! O proastă, nevasta mea'!… Mai bine mă omor! Ți-ai putut închipui una ca asta?!…

Izbucni într-un hohot de râs nervos, cutremurând banca. Lilli nu mai spuse nici un cuvânt și o luă la fugă printre nuci, spre casă, fără grije pentru macii striviți în mers.

Mirel nu știa ce să hotărască. Vestea îl înfiorase atât de mult, că nu avea nici o părere de rău pentru vorbele sale. Nu se așteptase la ea și nu crezuse că un fapt căruia nu-i dăduse nici o importanță să aducă rezultate așa de mari. Nu pricepea cum aveau să se sfârșească aceste neplăceri și nu-și dăduse seama întru cât era vinovat. Furtuna familială ce trebuia să se dezlănțuiască îl copleșea de pe acuma… Apoi nu cunoștea legea și se temea de pedepse penale. Gândul unei însurători cu Lilli nu putea să-l primească cu nici un chip. Avea prea multă încredere în el, ca să renunțe la toate planurile de dragul unei fapte bune. Nu se socotea în stare de sacrificiu. Visase o viață de petreceri, de călătorii în jurul lumii, și trupul subțirel al lui Lilli l-ar fi încovoiat de la început ca o povară. De altfel, vinovăția lui nu i se părea sigură. Fata i se dăduse de voia ei, când el abia începuse o rugăminte; avusese și ea plăcerile ei, poate tot așa de mari, vina era deci egală.

Totuși, frica nu-l părăsea. Legile oamenilor nu țineau poate seamă de judecata lui. În neștiința celor ce aveau să urmeze, se frământa grozav.

Ca și cum în casa Tatei n-avea să găsească decât amenințări, fugi în stradă. Cutreieră drumurile, însă nu întâlnea pe nimeni care să-i poată da o lămurire. Simțea oboseala înțepenindu-l și mergea mereu, fără să știe bine ce caută. Abia târziu îl zări pe Fritz. Se duse la dânsul, îl luă de brat și-i spuse cu o voce prietenească neobișnuită:

- Vrei să ne plimbăm împreună?

Fără să priceapă, Fritz se lăsă în voia lui. Mirel începu o poveste lungă și neclară, râzând strident, gesticulând, oprindu-se în loc pentru explicații. Fritz se simțea stânjenit de prietenia neașteptată care i se arăta. Deodată o întrebare îl izbi:

- Ce se întâmplă dacă trăiești cu o minoră și te află poliția?…

Cel întrebat avu o privire așa de speriată, că Mirel își reluă vocea ironică și rea:

- Cu ce prost vorbesc eu! Semeni cu Lilli!…

Și, lăsându-l în mijlocul drumului, plecă spre casă, tot așa de nelinișdt. În poartă îl găsi pe Tololoi, și nădejdea îl cuprinse din nou. Își aduse aminte că unchiul său trecea drept bun și în orice caz neprimejdios. Apoi avea multe cunoștințe și trebuia să știe astfel lucrurile acestea așa de obișnuite.

- Tololoi, sunt în una din cele mai grele cumpene ale vieții mele. Numai tu mă poți scăpa!

Doi ochi lucioși, sub ochelarii rotunzi, se îndreptară spre dânsul.

Mirel voia răspunsul precis pentru cazul lui și nu ocoli, astfel, vorbele.

- Uite ce e… Eu nu mai sunt așa de copil cum credeți cu toții. A venit și timpul petrecerilor. S-a întâmplat într-o zi ca în urma unor cuvinte. de dragoste neînsemnate o fată să-mi cadă în brațe fără să mă fi așteptat…

Un hohot aprobator îl întrerupse:

- Bravo, ștrengarule! Așa îmi placi!… Era frumoasă?

Mirel avu curajul să urmeze. Tololoi, pe care-l

interesau astfel de întâmplări, îl asculta cu atenție. Totuși, nu se putea opri să nu facă tot felul de exclamații.

Mirel începu istorisirea de la capăt, fără să uite un amănunt.

- Bravo! Bravo!… Era frumoasă?…

Mirel răspunse posomorât:

- Nu de asta e vorba. Pentru un sfat venisem la tine… Eu nu mă însor cu dânsa pentru nimic în lume… Ea e minoră, dar n-am întrebuințat forța.

Curiozitatea lui Tololoi era tot așa de puternică.

- Minoră! Extraordinar! Poate că și fată mare?! Nu zău, spune, despre ce este vorba?

Faptul că Lilli era victima da situației un aspect cu totul nou. Toată familia era de temut. Totuși, în familie se puteau ascunde mai ușor lucrurile. Ca să nu mai aibă nici o îndoială asupra celor care aveau să se întâmple, mărturisi:

- Îți dai cuvântul că nu spui la nimeni?

- Parole d'honneur! -Lilli…

- Extraordinar!…

Dar mirarea lui Tololoi nu ținu mult. Ca răspunzând unui gând al băiatului, făcu reflecția tare:

- Mai bună trebuie să fie Ioana! Și făcu o strâmbătură: Lilli e prea slabă!

Mirel tăcu, așteptând o povață. Tololoi părea gânditor.

- De aceea a plecat Ortansa așa pe neașteptate.

- Cum a plecat?

- A poruncit să puie caii la trăsură și s-a dus în munți, la țară. Pretinde că numai muntele poate să-i facă bine. A luat-o și pe Lilli să-i ție de urât. Toată lumea s-a mirat de această hotărâre bruscă. Când a întrebat-o Mama cum poate pleca fără să te vadă, a spus că ești o brută… Și s-a dus…

Așadar Lilli se plânsese Ortansei… Atâta semeție la o proastă! Și Ortansa avusese tăria, bolnavă cum era, să plece departe… Poate că era mai bine așa. Ortansa, la urmă, cu toată supărarea,

avea să caute să ascundă lucrurile. Spovedania către Tololoi fusese astfel inutilă. Dar acum era prea târziu. Mirel ceru deslușirile de care avea nevoie:

— Tu cunoști dreptul, spune-mi, ce mi se poate întâmpla?

— Depinde!… În dreptul belgian, de exemplu…

-Nu mă interesează dreptul belgian… Vreau fapte imediate…

— Nu poți să știi practica de nu cunoști teoria. Cum noi am copiat dreptul belgian, trebuie să ne referim veșnic la el. Să vezi ce interesantă e evoluția… Planiol…

Mirel se ținu să nu țipe…

— Tololoi, nu te întreb asta! Răspunde-mi precis.

— Când ailegături cu o minoră cu consimțământul ei, pățești ceva?

— Ți-am spus că depinde. Dacă ea minte că ar fi fost fără voie?… Depinde și de ce vârstă are minora…

— E vorba de Lilli…

— Când discuți o problemă juridică nu trebuie să te referi la speță, n-ai decât să deschizi dreptul penal. Acolo ai să găsești toate posibilitățile. Eu nu mai țin minte datele…

Și o porni pe stradă. Mirel simți pentru dânsul un dezgust nemărginit. Îl ura și se gândi cum să se răzbune. Nici o urmă din mila pe care o simțise uneori - la București mai ales — nu mai rămăsese în el.

Se întoarse în odaie la el și rămase mult timp acolo. Noaptea se lăsase și ceasornicul bătu ora mesei. Atunci ieși în grădină. Tușa Lina sta pe o bancă, sub un măr. Îl zări și îl chemă. Apoi, de aproape, îl întrebă iscodindu-l cu ochii:

— Ce mai faci, marquis de Priola?

Mirel își simți sângele năvălindu-i în obraji:

— Marquis de Priola? De ce?

- Nu te mai preface!… Știm noi ce i-ai făcut

bietei Lilli!

Găsise un cuvânt bun pentru Lilli. Astfel, fapta băiatului era și mai urâtă. Totuși, zâmbea, ca și cum l-ar fi aprobat.

Mirel, luat deodată, nu avu puterea să inventeze o minciună. Nu pricepea cum se răspândise vestea; întrebă:

- Cine ți-a spus asta? cu un ton care nu arăta totuși o mărturisire complectă.

- Cine să-mi spuie?… Tololoi, desigur…

Tololoi fusese incapabil să ție secretul… Poate nici nu-și dăduse seama când spusese faptul, și acum, luat de aproape, și-ar fi negat greșeala. De altfel, toate erau inutile. Indiscreția se întâmplase, și încă din cauza lui. După atâtea observații asupra lui Tololoi, după ce se asigurase de nepudnța de a conta pe dânsul, își încredințase secretul cel mai de seamă tocmai lui. Nu-și mai da seama cum putuse să fie așa de neîndemânatec. Acum se simțea așa de încurcat, că nu-i mai era nici frică, nici rușine. Nevoia de răzbunare se înteți în el. Vedea că răutățile de altădată nu-i mai puteau ajunge. Ura care-l străbătea trebuia să se descarce mai puternic și se chinuia cu mintea în ce fel…

În fața lui Tololoi era neputincios. De i-ar fi dat o palmă, ar fi rămas nebăgată în seamă.

Alături, tușa Lina vorbea întruna ca de obicei.

- Tololoi, desigur! El e ticălosul! Dacă tu te-ai apucat să-i spui lui! Fantastic! Tu, care te cerți tot timpul cu el! Înțeleg să-mi fi spus mie!

Tușa Lina era destul de inteligentă pentru ca să nu rostească ultimele cuvinte pe un ton glumeț.

- Eu mă mir de tine, tu, băiat inteligent, cum nu pricepi că orice trudă să-l îndrepți pe Tololoi e inutilă. De când te știu, te chinuiești cu dânsul, și n-ai parvenit încă să-l faci să spuie „minuțios” ca oamenii!… De fapt, cine știe, în afară de unele mici defecte fizice, poate că el are dreptate: e filozof! Nu-l supără răutățile tale. E mai presus de aceste petreceri pământești. Și poate că, astfel, cu

toate că tu îți bați joc de el, Tololoi e mai tare ca tine!

- Glumești?!…

- Nu glumesc deloc! Nu vezi! N-ai izbutit să-l superi o singură dată: nu l-ai făcut să se gândească, măcar pentru o clipă, cu groază, asupra persoanei lui! Uite, acum, de exemplu. El râde pe socoteala ta, povestind la toți aventura. Și tu nu ești măcar în stare să te răzbuni!

- Mă voi răzbuna!

- Ești prea deștept ca s-o crezi tu singur. Cum? Vei face încă o glumă? Vei țipa la dânsul? Îl vei bate? Sau atunci cum?

- Îl vei omorî? Ca să te duci pe tine la ocnă? Mai bine lasă-l în pace…

Și tușa Lina surâse răutăcios.

- Mă jur că mă voi răzbuna!

- Bine, dacă zici tu!… Vom trăi și vom vedea!

- Mă voi răzbuna chiar în astă-seară, la masă.

- Ba nu, dragul meu, lasă pe altă dată și nu veni astă-seară la masă. Toți sunt porniți în contra ta! Se poate ca Tata să izbucnească… cu toate că n-are el obiceiul ăsta…

Dar băiatul repetă încăpățânat:

- Mă voi răzbuna astă-seară la masă!

Și se depărtă.

Când se îndreptă înspre sufragerie, Sultana, mititică și bătrână, îi aruncă o vorbă drăgăstoasă: „Ce mare s-a făcut domnișorul nostru! ” Apoi trecu Chiva în pas de trap, legănându-se pe șolduri ca o rață, îndemnând pe Ghiță Prostul la mers. Ioana își arăta, de la fereastra bucătăriei, dinții albi, iar Țiganul începu să latre din senin.

Lui Mirel i se păru că retrăiește scena de odinioară, de la întoarcerea lui din Orient. În casă, la fel, Tata sta pe jețul înalt, la capul mesei, nemișcat, cu ochii neexpresivi, cu barba frumos pieptănată, cu mânile duse în lungul brațelor scaunului. Lângă dânsul, Mama, rotundă și guralivă, surâdea și lăcrima în același timp, cu

gesturi multe în toate părțile. Tololoi amesteca doctorii, iar tușa Lina zâmbea amuzat. Doar Mary, frumoasă și bună, nu mai era printre ei. Locurile Ortansei și al lui Lilli erau goale și ele. Poate că farfuria enormă, plină cu struguri, din mijlocul mesei, întări impresia băiatului. Își aduse aminte de mâna neagră, păroasă, cu vine umflate, strecurându-se printre boabe.

La intrarea lui, lumea părea că nu-l vede. Mama își urmă zglobie vorba începută. Tololoi întrerupea zgomotos, dându-și părerea. Numai tușa Lina îi aruncă o privire plină de înțelesuri. Mirel se așeză liniștit la locul lui. Planurile mari îi năpădeau mintea și, astfel, nu băga de seamă cele ce se petreceau în jurul său. Ținea ochii în farfurie, așteptând parcă ceva. Tușa Lina, când el păru că poate să vadă, îi făcu un semn nou. Și atunci se hotărî. Se sculă în picioare și țipă, încercând să râdă în același timp:

- O să vă spun o noutate!

Cu toții întoarseră ochii spre el. Însăși tușa Lina nu pricepea gândul lui. După o clipă de tăcere, Mama voi să împace lucrurile. Cu toate că ceilalți n-o mai ascultau, continuă povestea începută. Băiatul repetă și mai tare, bătând cu pumnul în masă. Și de data asta fără să mai râdă:

- Am să vă spun o noutate!

Nimeni nu mai avu curajul să întrerupă. Tololoi privea plin de curiozitate prin ochelarii rotunzi.

- O noutate mare! Știți că Mary nu mai trăiește cu Tololoi de doi ani de zile. Pretinde că e bolnavă! De fapt îi e scârbă de el! Am prins-o eu însumi în pat cu amantul ei, un anume Walter, doctorul casei!

Mirel, în ura lui, nu se dăduse în lături de a-și murdări propria lui ființă, dezvăluind secretul sentimental al lui Mary, pe care el o admirase cu atâta venerație odinioară, unei lumi care avea să-l repete și să-l ironizeze la infinit, și, profitând de cele câteva fapte pe care le aflase, adăugase cea

mai cumplită minciună.

Vorbele băiatului izbiră în toți ca niște bice invizibile. Toată lumea rămase încremenită. Mama, veșnic mobilă, înțepenise. Tușa Lina își făcu ochii rotunzi. Însuși Tata, lucru nemaivăzut la el, rămăsese cu mâna în aer. Ochii tuturor erau pironiți asupra unui om mititel și negru, care, cuprins parcă de inerția generală, rămăsese fără mișcare. În liniștea așa de mare de parcă se auzea, ochii lui sticleau, gura se întredeschise, fața se învinețise. Și deodată plesni un rânjet fioros. Mirel se simțea răzbunat.

Abia atunci pe fața lui Tololoi se observă o tresărire. Pleoapele începură să clipească, gura să mestece ceva. O mână se mișcă în aer, nesigură, și ochii tuturor îl priveau mereu. Acum o curiozitate nebună îi cuprinse pe toți. Îi urmăreau gesturile, îi cercetau gândul, așteptau cu aviditate să-l vadă, în sfârșit, pentru prima oară în viața lui, izbucnind într-un fel. Toate posibilitățile se întretăiau în mințile lor. Avea poate să plece, să omoare… Sau să se bată în duel cu doctorul! Avea, desigur, să plece îndată… Și până atunci avea să țipe, să se vaiete, să întrebe, să ceară lămuriri, să plângă, să se târască la picioarele lui Mirel, să-i spuie că nu-i adevărat… Sau durerea cea mai grozavă, n-avea să poată face nici un gest…

Deodată, peste fruntea lui Tololoi păru că trece un gând, fața i se destinse și o mână neagră, păroasă, cu vinele umflate, se furișă printre bobițele de struguri…

Table of Contents

Romanul lui Mirel

Table of Contents

Romanul lui Mirel 1